



AMSTERDAM

Lekstraat 63, 1079 EM
Tel. +31 20 301 29 50
Fax +31 20 301 29 60
E-mail: info@veilinghuisaag.com
Website: www.veilinghuisaag.com

GENÈVE

Rue du Rhône 59-I
CH-1204
Tel. +41 22 310 33 32
Fax +41 22 312 02 03

JAKARTA

Jl. Pasuruan no. 9
10310
Tel. +62 21 315 86 36
Fax +62 21 398 99 533

SINGAPORE

30 Bideford Road #03-02
Thong Sia Building, 229922
Tel. +65 67 372 130
Fax +65 67 371 859



19^e EEUWSE SCHILDERIJEN
& een collectie werken door Oude Meesters
492
Amsterdam

Veiling: maandag 26 juni 2017, 14 uur

Kijkdagen: vrijdag 23 t/m zondag 25 juni, 10 - 17 uur

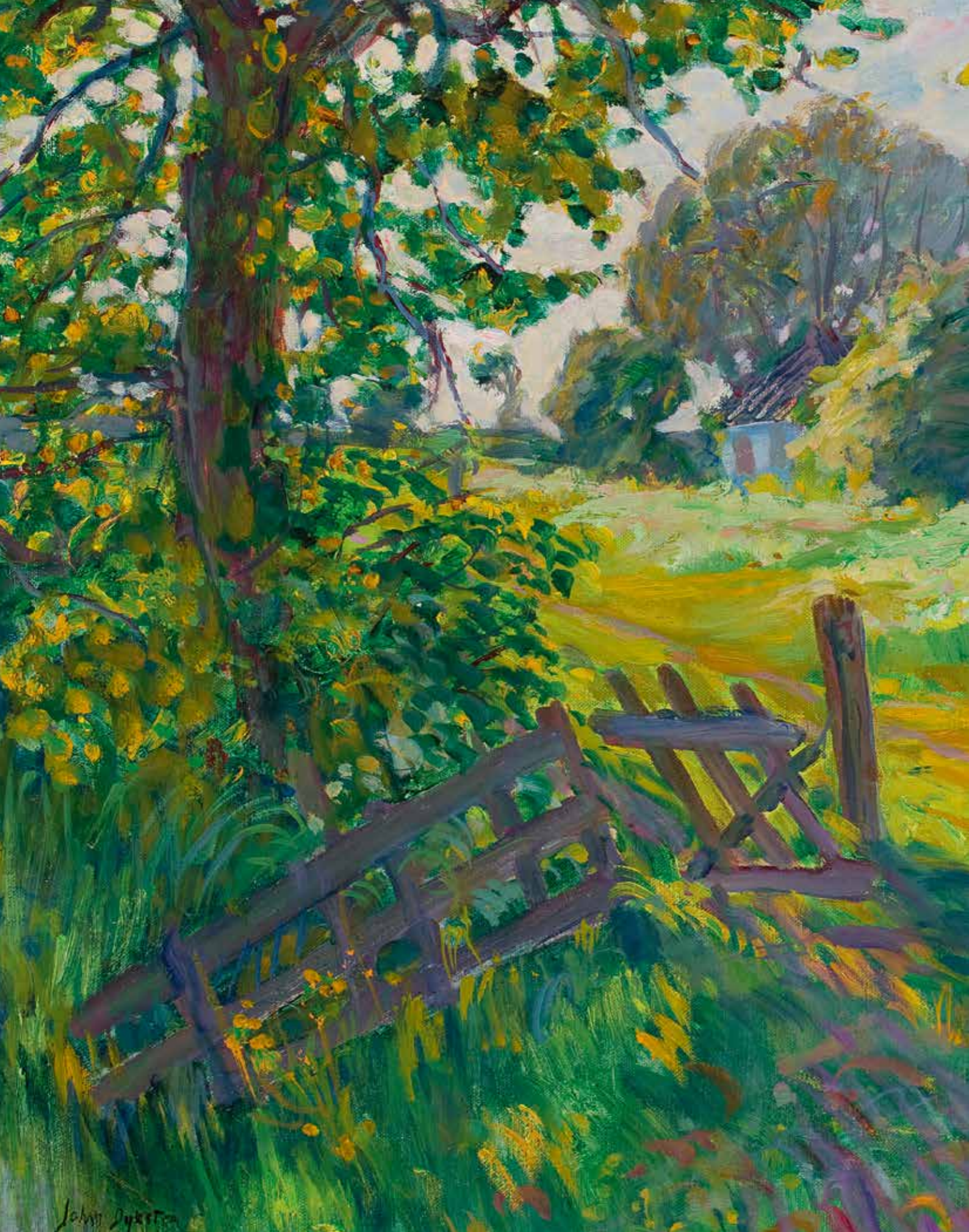
Restaurator Joanna Hofft zal tijdens de kijkdagen aanwezig zijn om u te informeren over de conditie van de aangeboden werken.

Wij danken het RKD - Nederlands Instituut voor Kunstgeschiedenis te Den Haag voor de verleende hulp bij het catalogiseren van enkele van de aangeboden lots.

Eventuele gebreken of restauraties van de aangeboden lots staan niet beschreven. Voor meer informatie over de staat van een object adviseren wij u het conditierapport op te vragen.

U wordt verzocht binnen vijf dagen na de veilingdag de aangekochte lots af te halen. Na vijf dagen is dit slechts mogelijk op afspraak (zie veilingvoorwaarden).





INDEX

Akkersdijk, Jac.	14, 15, 16	Koekkoek, H.P.	48
Apol, L.	110	Koekkoek II, M.A.	34
Artz, C.	36	Koningh, S. de	30
Artz, D.A.C.	37	Korfhals, J.	93
Bastien, A.	129	Kremer, P.	4
Bauer, M.	26, 27	Leickert, Ch.	55, 56, 57
Bellevois, Jac. A.	65	Mastenbroek, Joh. H. van	94, 95, 96, 97
Bles, J.	58	Meijjer, A.A. de	51
Blommers, B.J.	122	Moerenhout, J.	42
Borselen, J.W. van	49	Moll, E.	67, 68
Bosboom, Joh.	20, 21, 22, 84	Monginot, Ch.	39
Breitner, G.H.	124, 125	Munthe, G.A.L.	66
Burgh, P.D. van der	13	Opdenhoff, G.W.	64
Callot, Jac.	1	Ostade, A. van naar	5
Canta, Joh. A.	28	Raaphorst, C.	38
Charpentier, A.	29	Ribera, P.	89
Cossaar, Jac. C.W. (Ko)	23	Riegen, N.	83
Dijkstra, Joh.	107	Roelofs, W.	100, 101, 102
Dijsselhof, G.W.	35	Ronner-Knip, H.	33
Dooijewaard, W.	24	Roosenboom, M.	116
Dyck, A. van naar	3	Rust, Joh. A.	70
Eerelman, O.	40	Sande Bakhuyzen, H. van de	44
Eijsden, R. van	9	Schelfhout, A.	54
Favre de Thierrens, Jac.	133	Schotel, A.P.	88
Fouace, G.R.	112	Schouman, I.	8
Fouqueray, Ch. D.	132	Schulman, D.	111
Gabriël, P.J.C.	98	Singer, W.H.	103
Galien-Laloue, E.	131	Sluijters, J.	134, 135
Groenewegen, Adr. J.	109	Smorenberg, D.	104
Grolleron, P.L.N.	130	Springer, C.	85
Haaren, D. van	92	Steelink, W. jr.	99
Hals, D. omgeving van	7	Stevens, J.D.	11
Hendriks, G.	60	Stok, Jac. van der	52
Hermann, H.	91	Thans, W.	12
Hilleveld, A.D.	59, 61	Tholen, W.B.	41
Hoog, B. de	114	Vaarzon Morel, W.	123
Hoppenbrouwers, Joh. F.	46	Veeeren, A.M. van	115
Hosson, F.C. de	6	Verboeckhoven, E.J.	25, 45
Hulk I, A.	62, 63	Verbruggen II, G.P.	113
Hulk, H.	69	Verkade, J.	126
Hulk II, Joh.F. (John)	32	Verschuur, W.	43, 108
Israels, I.	117, 118, 119, 120	Vertin, P.G.	73, 74, 86, 87
Jansen, H.W.	72	Vervloet, F.	18
Jongh, O. Romkes de	90	Vlist, L. van der	128
Kaemmerer, F.H.	10	Vogel, C.J. de	45
Karsen, K.	82	Vreedenburg, C.	71, 105
Karssen, A.N.M.	127	Weissenbruch, J.	78, 79, 80, 81
Kate, H.F.C. ten	17, 31	Weissenbruch, J.H.	106
Kimmel, C.	47, 53	Wit, Jac. de	2
Kleijn, L.J.	50	Zoetelief Tromp, J.	121
Klinkenberg, Joh. C.K.	75, 76, 77	Zuidema Broos, J.J.	19




THE DATEJUST 41

The new generation of the essential classic, with a new movement and design that keep it at the forefront of watchmaking. It doesn't just tell time. It tells history.



OYSTER PERPETUAL DATEJUST 41

SCHAAP  CITROEN

T. +31(0)20 346 34 00
schaapcitroen.nl

ROLEX BOUTIQUE

T. +31(0)20 671 47 14
P.C. Hoofstraat 40 - Amsterdam

LEON MARTENS

T. +31(0)43 325 63 63
leonmartens.com

OGER

ATTOLINI
BERWICH
BOGLIOLI
BRIONI
CANALI
CARUSO
CORNELIANI
DELLA CIANA
ELEVNTY
ETRO
FEDELI
FINAMORE
FORMICOLA
FRAY
GHERARDI
HERNO
INCOTEX
ISAIA
JACOB COHEN
LORO PIANA
MAFFEIS
MANTELLASSI
MARINELLA
MONCLER
ORAZIO LUCIANO
PT01
ROTA
RUBINACCI
SANTONI
TOM FORD
WOOLRICH

OGER.NL



KYRA TEN CATE



www.kyratencate.com

MORE THAN
JUST LIVING



VERSTRAETEN 
design

WWW.VERSTRAETENDESIGN.COM
ROERDALEN - BERLIN
TEL: +31-6-55744066



HOUSE OF CAVIAR & FINE FOOD
Champagne & Caviar

Flagship Store Hilton Amsterdam | Apollolaan 138 | t. 020-6768090
www.houseofcaviar.nl | info@houseofcaviar.nl
Head Office | Westvlietweg 108 | Den Haag | t. 070-4278210

JOANNA HOFFT ART RESTORATION



uitsluitend op afspraak

t: +31(0)6 54 64 00 04 | e: info@joannahofft.nl | i: www.joannahofft.nl



conservering en restauratie van schilderijen en beschilderde objecten
AMSTERDAM | MAASTRICHT | ROERDALEN





PAARDEKOOPEL PRIVATE INSURANCE

SPECIALISTEN IN HET VERZEKEREN VAN EXCLUSIEVE VILLA'S



Het verzekeren van welgestelde particulieren, ondernemers en hun bedrijf vergt een persoonlijke werkwijze en specialisatie. Met een exclusief hiervoor ontwikkeld verzekeringsconcept heeft Paardekooper Private Insurance dit hogere marktsegment tot haar specialisme gemaakt.

Specialisaties Paardekooper is gespecialiseerd in het verzekeren van (rietgedekte) villa's, woonboerderijen, monumentale landhuizen en grachtenpanden, vakantiehuizen (binnen- en buitenland) en kleine tot grote onroerend goed portefeuilles. Een geheel kosteloze waardebepaling alsmede een goede preventie en risico-inventarisatie zijn onderdeel van onze service.

Totaalvoorstel Bij iedere nieuwe relatie worden standaard een analyse en overzicht gemaakt van de totale verzekerings situatie. Op deze wijze kan een jaarlijks terugkerende premiebesparing worden gerealiseerd met aanmerkelijk betere dekking.

Netwerk Onze relaties bieden wij toegang tot ons netwerk van 'preferred partners' op velerlei gebied, zoals taxateurs,

(family) security, kluisinstallateurs, makelaars, vermogensbeheer, family offices, etc.

Indien wij uw nieuwsgierigheid hebben gewekt en mocht u geïnteresseerd zijn in onze werkwijze, dan verzoeken wij u contact met ons op te nemen.

Paardekooper Private Insurance

Bilthoven | + 31 (0)30 303 2100

Amsterdam | +31 (0)65 424 8116

www.paardekooper.net

Lid van het 'Private Insurance Network'.

Voorbeeld:	Verzekerde waarde:	Premie vanaf:
Opstal (pannen gedekt)	€ 1.000.000,-	€ 693,75
Opstal (rietgedekt)	€ 1.000.000,-	€ 740,00
Inboedel	€ 200.000,-	€ 370,00
Kunst / antiek	€ 150.000,-	€ 375,00
Sieraden (werelddekking)	€ 50.000,-	€ 500,00
Vakantiehuis (buitenland)	€ 500.000,-	€ 600,00

**bovenstaande premies zijn exclusief 21% assurantiebelasting*



NOBLE HOUSE VALUATION
Art, Antiques & Movable Assets

Paardekooper
private insurance

VERKLARING VAN DE GEBRUIKTE CATALOGUSTERMEN

De onderstaande uitdrukkingen met verklaring worden door AAG gebezigd in de beschrijvingen van de lots in de catalogus.
Wij laten ons daarin niet uit over de conditie of de mate van restauraties. Hiertoe kunt u een conditierapport bij ons aanvragen. Wij adviseren bieders de werken zelf grondig te inspecteren.

Namen of toeschrijvingen van een kunstenaar zonder enige kwalificatie:

“Toegeschreven aan...”

Wij zijn de mening toegedaan dat het werk naar alle waarschijnlijkheid geheel of gedeeltelijk van de hand van de kunstenaar is.

“Atelier van ... / Werkplaats van...”

Wij zijn de mening toegedaan dat het werk in het atelier of in de werkplaats van de kunstenaar, mogelijk onder diens supervisie, is gemaakt.

“Omgeving van...”

Wij zijn de mening toegedaan dat het werk vervaardigd is in de tijd van de kunstenaar en blijkt geeft van diens invloeden.

“Navolger van...”

Wij zijn de mening toegedaan dat het werk is uitgevoerd in de stijl van de kunstenaar, maar dat het niet noodzakelijk door een van diens leerlingen is gemaakt.

“In de manier van...”

Wij zijn de mening toegedaan dat het werk is uitgevoerd in de stijl van de kunstenaar, maar stamt van later datum.

“Naar...”

Wij zijn de mening toegedaan dat het werk een kopie is (daterend uit de tijd of van later datum) van een werk van de kunstenaar.

De beschrijvingen van de lots in deze catalogus zijn tot stand gekomen door zorgvuldig onderzoek en/of nauwe samenwerking en consultatie met en van gekwalificeerde experts op het specifieke gebied.

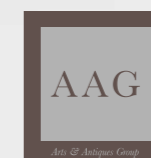
THE ASIAN ART SALE

Veiling:

Maandag 3 juli, 14 uur

Kijkdagen:

Vrijdag 30 juni t/m zondag 2 juli, 10 - 17 uur



VOLGRECHT

Het Volgrecht is met ingang van 1 april 2006 ingevoerd en geldt voor originele kunstwerken gemaakt door kunstenaars (levend of tot 70 jaar na overlijden), die onderdaan of inwoner zijn van een land aangesloten bij de EU of EER of van een land dat een gelijk Volgrecht toekent.

Arts & Antiques Group BV zal de wettelijk verplichte Volgrecht-vergoeding verhalen op de koper en zorgdragen voor de financiële afwikkeling.

De volgrechtvergoeding wordt berekend vanaf € 3.000,- over de verkoopprijs inclusief opgeld (exclusief BTW) en is samengesteld uit de volgende percentages:

> € 3.000	- ≤ € 50.000	4%
> € 50.000	- ≤ € 200.000	3%
> € 200.000	- ≤ € 350.000	1%
> € 350.000	- ≤ € 500.000	5%
> € 500.000		0,25%

(met een maximum van €12.500,-)

Eventuele gebreken of restauraties van de aangeboden lots staan niet beschreven.

Indien u meer informatie wenst over de staat van een werk,
verzoeken wij u contact met ons op te nemen of een conditierapport op te vragen.





1

1

Jacques Callot

(Nancy 1592 - 1635)

La Noblesse (Lieure 549-560)

Complete set van 12 etsen uit 1624

Alle ca. 143 x 93 mm (papierformaat)

Literatuur:

J. Lieure, *Jacques Callot: catalogue de l'oeuvre gravé*, Gazette des Beaux-arts, Parijs, 1927, pag. 53, no. 549-560 (afb.)

(12x)

€ 1.000 - 2.000



2

2

Jacob de Wit

(Amsterdam 1695 - 1754)

a) *Allegorie op gerechtigheid*

Pen in zwart, penseel in bruin, gewassen, wit gehoogd, 15.6 x 19.8 cm

b) *Allegorie op de zomer*

Pen in zwart, penseel in bruin, gewassen, wit gehoogd, 16.6 x 11.6 cm

c) *Allegorie op de herfst*

Pen in zwart, penseel in bruin, gewassen, wit gehoogd, 16.6 x 12.4 cm

d) *Allegorie op de ochtend*

Pen in zwart, penseel in bruin, gewassen, wit gehoogd, 15.3 x 20 CM cm

(4x)

€ 1.000 - 3.000



3

3

Naar Anthony van Dyck

(17e eeuw)

Deposition

Olieverf op paneel, 99.2 x 129.7 cm

N.B.:

Dit werk betreft een zeventiende eeuwse kopie naar de ets door Lucas Vorsterman I (1595/96-1674/75). Vorsterman baseerde zijn grafische werk op het gelijknamige schilderij uit 1634 door Anthony van Dyck (1599-1641), waardoor de afbeelding op dit paneel in spiegelbeeld is weergegeven. Het origineel door Van Dyck bevindt zich in de collectie van het Museum Alte Pinakothek te München.

€ 2.000 - 4.000



4

4

Pierre Kremer

(Antwerpen 1801 - 1888)

Aepery: zoo de oude zongen, zoo piepen de jonge
Gesigneerd r.o.

Olieverf op paneel, 36.3 x 31.7 cm

Herkomst:

- Veiling AAG, Amsterdam, 9 maart 2009, lot 63

- Particuliere collectie, Nederland

€ 1.000 - 2.000



5

5

Naar Adriaen van Ostade

(18e eeuw)

Twee rokers en drinker in herberg

Olieverf op paneel, 42.7 x 33.3 cm

€ 800 - 1.200



6

6

Fridericus Carolus de Hosson

(Bad Bentheim 1718 - Oude Pekela 1799)

Elegante vrouw gezeten aan spinet

Gesigeneerd en gedateerd 1780 l.m.

Olieverf op doek, 142.2 x 81.8 cm

N.B.:

Geregistreerd bij het RKD te Den Haag onder nummer 146975.

€ 1.000 - 2.000

7

Omgeving van Dirck Hals

(17e eeuw)

Gezeten vrouw met brief

Olieverf op paneel, 28.3 x 21 cm

€ 700 - 1.000



7



8

8

Izaak Schouman

(Dordrecht 1801 - Zetten 1878)

Portret van J.G. Ooms (1810-1847)

Gesigeneerd en gedateerd 1823 l.m.

Geannoteerd J.G. Ooms in het jaar 1823 den 30 octb 12 jaar

verso

Olieverf op paneel, 22.3 x 20.5 cm

N.B.:

Geregistreerd bij het RKD te Den Haag onder nummer 167015.

€ 600 - 1.000



9

9

Robert van Eijsden

(Rotterdam 1810 - Apeldoorn 1890)

a) Portret van een heer

Gesigeneerd l.o.

Olieverf op doek, 128.4 x 93.6 cm

b) Portret van een elegante vrouw

Gesigeneerd l.o.

Olieverf op doek, 128.4 x 93.4 cm

(2x)

€ 1.000 - 3.000





10

10

Frederik Hendrik Kaemmerer

(Den Haag 1839 - Parijs 1902)

Jonge vrouw die omhoog kijkt

Gesigneerd met initialen l.o.

Olieverf op schilderskarton, 35.5 x 20.9 cm

N.B.:

Een prent naar dit schilderij van Kaemmerer werd in 1891 gepubliceerd in *The Art Journal* en is geregistreerd bij het RKD te Den Haag onder nummer 218346.

€ 2.000 - 3.000

11

Jean Daniël Stevens

(Werkzame periode 1874 -1904)

Jonge vrouw in weelderig interieur

Gesigneerd r.o.

Olieverf op paneel, 49.2 x 34.1 cm

Herkomst:

- Veiling Christie's Amsterdam, 15 oktober 1998, lot 33

- Particuliere collectie, Nederland

€ 3.000 - 5.000



11



12

12

Willem Thans

(Rotterdam 1816 - Geel 1858)

Wijn na bier geeft vertier

Gesigneerd l.o.

Olieverf op paneel, 47.2 x 39 cm

Herkomst:

- Veiling Sotheby's, Amsterdam, 26 oktober 1998, lot 158

- Particuliere collectie, Nederland

€ 1.000 - 2.000

13

Pieter Daniel van der Burgh

(Den Haag 1805 - Rijswijk 1879)

Straatartiesten en toeschouwers op een binnenplaats met op de achtergrond de Nieuwe Kerk te Den Haag

Gesigneerd l.o.

Olieverf op paneel, 31.9 x 24 cm

Herkomst:

- Kunsthandel J.C. Verhoeven, Bussum (1970)

- Particuliere collectie, Nederland

- Veiling Christie's Amsterdam, 29 oktober 1997, lot 318

- Particuliere collectie, Nederland

€ 2.000 - 4.000



13



14



15

14

Jacob Akkersdijk

(Rotterdam 1815 - 1862)

De papeters

Gesigeneerd en onduidelijk gedateerd 1878 l.o.

Olieverf op paneel, 59.8 x 80.6 cm

Herkomst:

- Veiling Christie's Amsterdam, 9 maart 2010, lot 60

- Particuliere collectie, Nederland

€ 2.000 - 4.000

15

Jacob Akkersdijk

(Rotterdam 1815 - 1862)

De kaartspelers

Gesigeneerd en gedateerd 1844 l.o.

Olieverf op doek, 48 x 58.3 cm

€ 1.000 - 2.000



16

16

Jacob Akkersdijk

(Rotterdam 1815 - 1862)

Vele figuren op de Nieuwe Markt te Rotterdam

Gesigeneerd en gedateerd 1861 r.o.

Olieverf op doek, 64 x 80.9 cm

Herkomst:

- Veiling Christie's Amsterdam, 21 april 1994, lot 306

- Particuliere collectie, Nederland

N.B.:

Op de achtergrond is de voormalige Prinsenkerk afgebeeld, welke in de vroeg twintigste eeuw werd afgebroken voor de nieuwe Gemeentelijke Bibliotheek. De kerk dankte de naam aan het aangelegen prinsenhof welke, omgeven door de gedempte Botersloot en de Nieuwe Markt, tot een van de meest druk bezochte gebieden van Rotterdam behoorde.

€ 4.000 - 6.000



17

17

Herman Frederik Carel ten Kate

(Den Haag 1822 - 1891)

Bij de schutterij

Gesigeneerd r.o.

Aquarel op papier op karton, 38.5 x 62.1 cm

Herkomst:

- Leslie Smith Gallery, Den Haag

- Particuliere collectie, Nederland

€ 3.000 - 5.000

18

Frans Vervloet

(Mechelen 1795 - Venetië 1872)

Le roi Guillaume passant la revue du régiment des lanciers à Malines sur le marché au Bétail. Dans le fond, la tour et l'église de Saint-Jean.

Olieverf op paneel, 49.6 x 58.3 cm

Herkomst:

- Collectie de Heer Criquillon (Luitenant-Generaal van de cavalerie, commandant van de provincie Vlaanderen)

- Galerie Hafferman, Brussel

- Particuliere collectie, België

N.B.:

Verso resten etiket met authenticiteitsverklaring en lakzegel door Galerie Haffermann.

€ 1.000 - 2.000



18



19

19

Jan Jacob Zuidema Broos

(Vorden 1833 - Parijs 1882)

De stationshal

Gesigeneerd en gedateerd 1866 l.o.

Olieverf op paneel, 29.4 x 43.6 cm

Herkomst:

- Veiling Christie's South Kensington, 21 januari 2015, lot 103

- Particuliere collectie, Verenigd Koninkrijk

€ 1.000 - 2.000

Johannes Bosboom

(1817-1891)

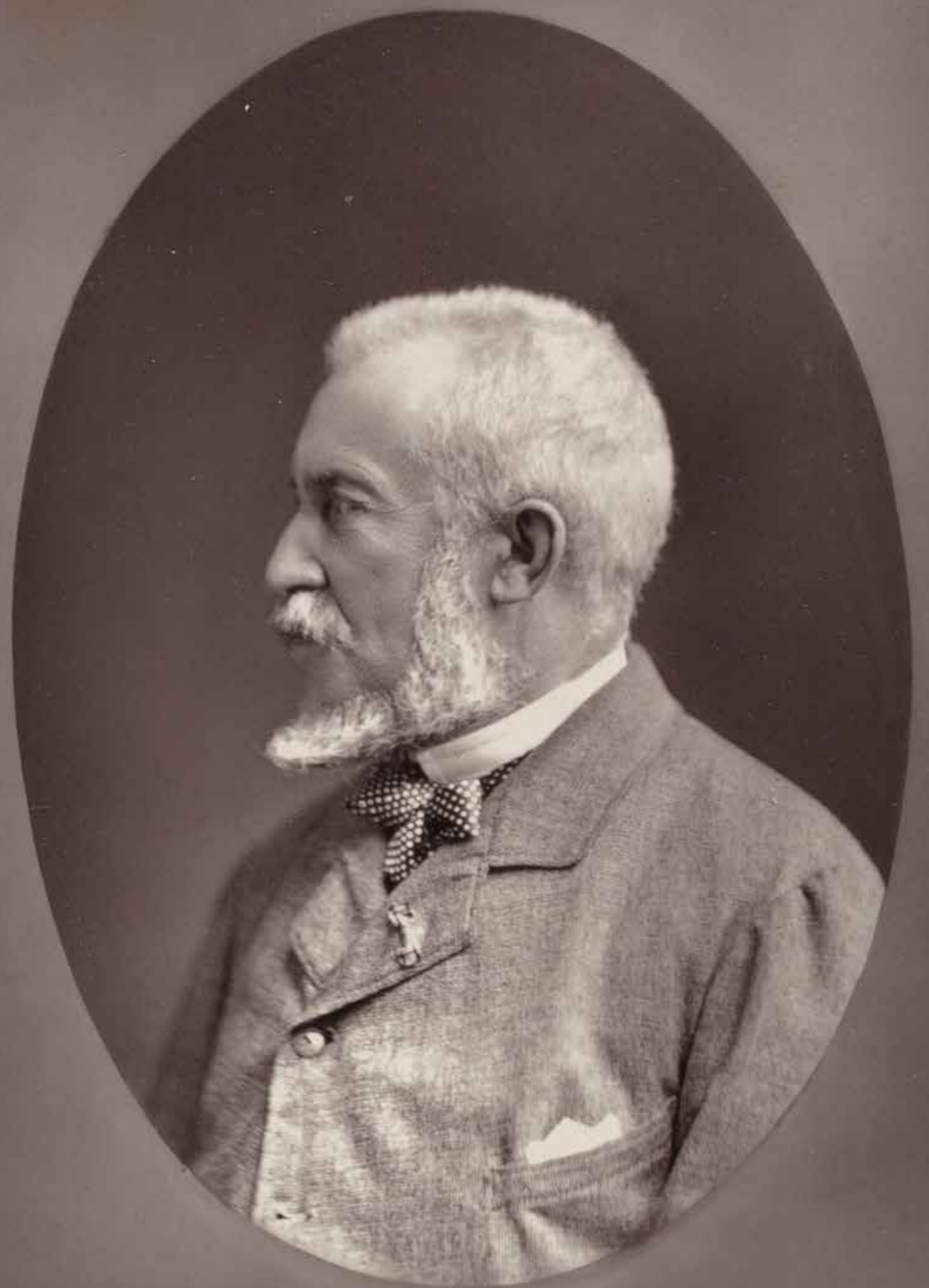
Johannes Bosboom werd op 18 februari 1817 samen met zijn tweelingbroer Nicolaas geboren in een vernieuwend Europa. De Franse Revolutie had plaats gemaakt voor nieuwe politieke en sociale structuren en de industriële revolutie was in volle gang. Bosboom toonde al gauw aanleg voor tekenen en blonk hier op de lagere school uit. Zo won hij op zijn twaalfde een ereprijs van het tekeninstituut. Datzelfde jaar verhuisde de bekende schilder en toneeldecorateur Bartholomeus Johannes van Hove (1790-1880) naar het huis naast de familie Bosboom te Den Haag en wist Johannes' interesse voor het schilderen aan te jagen. Twee jaar later, op zijn veertiende, ging Johannes bij Van Hove in de leer. Hij werkte samen met zijn medeleerlingen Sam Verveer (1813-1876) en Van Hove's zoon Huib van Hove (1814-1864). In dat jaar werd hij ook leerling van de *Haagsche Teekenacademie*. In 1833, op zijn zestiende, deed Bosboom al mee aan een tentoonstelling in Den Haag met werken van levende meesters. Samen met zijn kunstenaarsvrienden Sam Verveer, Huib van Hove, Wijnand Nuijen (1813-1839), Antonie Waldorp (1803-1866) en Charles Rochussen ging Bosboom een bloeiende tijd tegemoet.

Na zijn studie aan de Teekenacademie ging Bosboom in 1835 samen met Verveer op studiereis naar Duitsland. Hier maakte hij vele schetsen, die als voorstudie dienden voor zijn werk *Gezicht op de Moezelbrug te Coblenz*, die hetzelfde jaar werd tentoongesteld en gekocht door de beroemde schilder Andreas Schelfhout (1787-1870). Dit was een grote eer voor de achttienjarige Johannes. Het volgende jaar deed hij samen met Verveer mee aan de competitie voor de Felix Meritis prijs in Amsterdam, waar hij de gouden erpenning won en Verveer de zilveren. Bosboom begon met het schilderen van kerkinterieurs, die veelvoudig in de prijzen vielen in binnen- en buitenland. Als geen ander wist hij de verhouding tussen licht en donker weer te geven en de verschillende materialen tot leven te brengen. Van erg succesvolle werken maakte Bos-

boom verschillende versies, die allemaal verschilden qua stoffage of lichtinval, om zo dieper in zijn beeld te kunnen doordringen.

Na 1837, België was inmiddels afgescheiden van Nederland, ging Bosboom vaak naar de zuiderburen voor de Gotische gebouwen. Hij maakte hier wederom veel kunstenaarsvrienden, die zijn overgave voor zijn werk en voor het belang van kunst in het algemeen waardeerden. Na het overlijden van zijn vriend Nuijen reisde hij samen met Cornelis Kruseman (1797-1857) naar Frankrijk om in nagedachtenis van hun vriend Parijs en Rouen te bezoeken. Hier had de industriële revolutie nog niet het stadsbeeld aangetast en waren de door hem zo geliefde zeventiende-eeuwse gebouwen nog in volle glorie te bewonderen. Bosboom reisde door Nederland, België en Duitsland om kerkinterieurs te schilderen, waarmee hij een gevierd kunstenaar werd. In België, destijds het centrum van cultuur, ontving hij belangrijke prijzen zoals de felbegeerde zilveren medaille voor zijn werk *Lux in Tenebris* tijdens de tentoonstelling in Brussel.

In 1846 ontmoette hij de befaamde schrijfster Geertruida Toussaint (1812-1886), die populaire historische romans en novellen schreef. In die tijd was Bosboom zeer actief in de kunstwereld en zette zich in voor de samenleving. Dit blijkt ook uit zijn betrokkenheid bij de oprichting van de kunstenaarsverenigingen in Amsterdam en Den Haag. Ondanks de uitbundige erkenning van menig criticus, bleef Bosboom, als typische kunstenaar, zeer kritisch op zijn eigen werk. In 1851 trouwde Geertruida Toussaint en Johannes Bosboom in de St. Laurenskerk te Alkmaar. Zij verhuisden naar Den Haag waar Geertruida haar werkkamer beneden had en Johannes zijn atelier op de bovenverdieping. Het werd een sombere en weinig-inspirerende periode voor Bosboom, dat versterkt werd door een depressie als gevolg van het overlijden van zijn tweelingbroer Nicolaas in 1862.



Op aandringen van vrienden verbleven Johannes en Geertruida in 1863 lange tijd in het zomerverblijf Deijnzelburg van hun vriend, Jhr. C.C.A. Ridder van Rappard. Hier werd Bosboom geïnspireerd door de prachtige landschappen en het boerenleven en begon hij buiten zijn welbekende genre te werken. Van Rappard zou vanaf dat moment Bosbooms mecenas worden en diens toekomstige werken opkopen zodat Bosboom zich artistiek vrijuit kon laten. Geïnspireerd door de natuur en de boerse taferelen sneed Bosboom een nieuw onderwerp aan, die later door de bekende schilders van de Haagse School Jozef Israëls en Anton Mauve werd voortgezet. Het tekenen en aquarelleren van de natuur zorgde dat Bosboom zich langzamerhand losmaakte van de rigide stijl dat het kerkinterieur opeiste. Behalve dat zijn landschappen en boerenhoven een belangrijke periode binnen zijn oeuvre vormen, tonen zij ook Bosbooms scherpe en vlotte hand.

Vanaf 1847, toen Pulchri Studio te Den Haag werd opgericht, was Bosboom actief als dagelijks bestuurslid. Rond 1870 ontstond de kern van de Haagse School, met onder andere Mesdag, Weissenbruch en de gebroeders Maris. Bosboom begon taferelen van Scheveningen te schilderen en gaf het leven weer als een momentopname, waarmee hij vooruit liep op de impressionisten. Zijn gezondheid verslechterde echter weer en samen met zijn vrouw ging hij op reis naar Noord-Nederland. In 1877 betrokken zij een nieuw huis met een atelier in de tuin en Bosboom begon weer veelvuldig te schilderen. In 1886 overleed zijn vrouw Geertruida, maar ondanks zijn verdriet bleef hij werken. Het volgende jaar werd zijn zeventigste verjaardag groots gevierd door de leden van de Pulchri Studio. Het overlijden van de weduwe van zijn broer greep Bosboom aan, aangezien zij even oud waren. Het duurde een poos voordat hij weer aan het werk kon, maar hij herpakte zich en begon met een werk voor een van zijn vrienden. Tijdens het schilderen kreeg

hij een beroerte, waarna hij na enkele maanden op 14 september 1891, op 74 jarige leeftijd overleed. In zijn atelier werden nog onafgemaakte werken gevonden, waaronder een kerkinterieur van de St. Laurenskerk waar hij veertig jaar tevoren getrouwd was.

Johannes Bosboom wordt beschouwd als een van de grootste schilders van de negentiende eeuw en is tevens een van de Haagse meesters die de aquarel op een hoog peil heeft gebracht. Hij gebruikte het medium niet alleen als studiemateriaal, maar als zelfstandig kunstwerk en was daarmee een van de weinigen die in staat was de subtiliteit van licht zo gevoelig weer te geven.



20

20

Johannes Bosboom

(Den Haag 1817 - 1891)

In den Hooglandschen Kerk te Leiden

Gesigineerd r.o.

Olieverf op paneel, 60.3 x 46.4 cm

Herkomst:

- Veiling Glerum, Den Haag, 5 maart 1987, lot 25

- Particuliere collectie, Antwerpen

Literatuur:

Drs. ing. C.H. Dinkelaar & drs. D.L. Kaatman, *Johannes Bosboom**(1817 - 1891), Schilder van licht, schaduw en kleur*, Rokin Art Press

B.V., Laren, 1999, pag. 153, cat.no. KN 60-1 (afb.)

€ 6.000 - 10.000



21

21

Johannes Bosboom

(Den Haag 1817 - 1891)

Kerkinterieur

Gesigineerd l.o.

Aquarel op papier, 41.1 x 55.4 cm

Herkomst:

- Kunsthandel E.J. van Wisselingh & Co, Amsterdam (inv.no. A 3644*)

- Particuliere collectie, België

N.B.:

Het betreft hier de Sint-Nicolaaskerk van Edam, alom bekend als de Grote Kerk. De monumentale hallenkerk is vermaard om haar gebrandschilderde ramen en prachtige Librije.

€ 3.000 - 5.000

22

Johannes Bosboom

(Den Haag 1817 - 1891)

De Portugese synagoge te Amsterdam

Gesigineerd r.o.

Oost-Indische inkt op papier, 28.3 x 20.3 cm

Herkomst:

- Veiling Glerum, Den Haag, 11 juni 1990, lot 29

- Particuliere collectie, Nederland

Literatuur:

Drs. ing. C.H. Dinkelaar & drs. D.L. Kaatman, *Johannes Bosboom (1817 - 1891), Schilder van licht, schaduw en kleur*, Rokin Art Press B.V., Laren, 1999, pag. 228, cat.no. SA 28-1 (afb.)

€ 1.000 - 2.000



22

23

Jacobus Cornelis Wynand (Ko) Cossaar

(Amsterdam 1874 - Den Haag 1966)

Sacré-Coeur, Parijs

Gesigineerd l.o.

Olieverf op doek, 46.2 x 61.6 cm

Herkomst:

- Kunsthandel Esher Surrey, Den Haag (inv.no. 879)

- Martin Seegers Kunstbemiddeling, Oegstgeest

- Particuliere collectie, Nederland

N.B.:

Cossaar groeide op in Amsterdam en volgde daar de opleiding voor toneeldecoratie onder August Allebé (1838-1927). Al gauw schilderde hij de decors voor de Plantage Schouwburg en kreeg vanaf zijn zeventiende de leiding over het decoratier. Voor de spraakmakende Rembrandtfeesten ontwierp hij in 1906 het decor voor de *tableaux vivants*, die hij in samenwerking met Marius Bauer (1867-1932) realiseerde. Nadat hij met zijn vrouw en eerste dochter naar Londen verhuisde, legde hij zich toe op het schilderen van impressionistische stads- en havengezichten. Hij kreeg een contract bij de befaamde kunsthandel Goupil te Londen, waardoor veel van zijn vroege werk in Engelse musea en particuliere collecties te vinden is. Cossaar is in Nederland vooral bekend geworden om zijn kerkinterieurs en kerkexterieurs, welke hij schilderde tijdens zijn reizen door Europa. De kennis van het perspectief, die hij in het verleden had opgedaan als decor-schilder, kwam hierbij goed van pas.

€ 600 - 1.000



23



24

24

Willem Dooijewaard

(Amsterdam 1892 - Blaricum 1980)

Medina, Noord-Afrika

Gesigineerd r.o.

Olieverf op doek, 56.2 x 38.7 cm

Herkomst:

- Veiling Glerum, Den Haag, 24 mei 1993, lot 72 (incl. aankoopnota)

- Particuliere collectie, Nederland

€ 1.000 - 2.000



25

25

Eugène Joseph Verboeckhoven

(Warneton 1798 - Schaarbeek 1881)

Portret van een oriëntaalse man

Gesigneerd met initialen en gedateerd 1843 l.o.

Olieverf op doek, 86.9 x 80.1 cm

Herkomst:

Particuliere collectie, België

N.B.:

Verboeckhoven geniet wereldwijd faam vanwege zijn talentvolle dierschilderijen en portretten. Hoewel de hier

afgebeelde oriëntaalse man doet vermoeden dat Verboeckhoven zich in de Oost begaf, werkte hij vanuit zijn atelier. Hij maakte naar alle waarschijnlijkheid gebruik van een van de professionele oosterse modellen, die door Europa trokken en de academies aandedden. Een vergelijkbaar werk van zijn hand betreft *Portret van een dignitaris, mogelijk Ibrahim Pacha* uit 1848. Ook Nicaise de Keyser (1813-1887), befaamd om zijn oriëntalistische portretten, maakte gebruik van reizende modellen.
€ 3.000 - 5.000



26



27

26

Marius Bauer

(Den Haag 1867 - Amsterdam 1932)

De groote moskee te Delhi (1917)

Gesigneerd r.o. en genummerd N° 22 l.o.

Gesigneerd in de plaat r.o.

Oplage 100

Ets, 57.4 x 68.9 cm (beeldformaat) / 65.3 x 79.6 cm (papierformaat)

Herkomst:

- Veiling Paul Brandt, Amsterdam, 16-18 april 1973, lot 773 (incl. kopie aankoopnota)

- Particuliere collectie, Nederland

Literatuur:

M.A.J. Bauer, *Zijn etswerk (His etched work)*, E.J. van Wisselingh & Co, Amsterdam, 1927, pag. 145, cat.no. 244 (afb.)

€ 800 - 1.200

27

Marius Bauer

(Den Haag 1867 - Amsterdam 1932)

Een bazaar in Damascus

Gesigneerd r.o. en genummerd N° 12 l.o.

Gesigneerd en gedateerd 1913 in de plaat l.o.

Oplage 100

Ets, 57.7 x 69.2 cm (beeldformaat) / 65.3 x 79.5 cm (papierformaat)

Herkomst:

- Kunsthandel E.J. van Wisselingh & Co, Amsterdam

- Veiling Paul Brandt, Amsterdam, 16-18 april 1973, lot 772 (incl. kopie aankoopnota)

- Particuliere collectie, Nederland

Literatuur:

M.A.J. Bauer, *Zijn etswerk (His etched work)*, E.J. van Wisselingh & Co, Amsterdam, 1927, pag. 140, cat.no. 239 (afb.)

€ 800 - 1.200



28



29



31



32



28

Johannes Antonius Canta
(Rotterdam 1816 - 1888)
Moeder met haar kinderen
Gesigneerd r.o.
Olieverf op paneel, 23.6 x 17.8 cm
€ 800 - 1.200

29

Auguste Charpentier
(Parijs 1813 - 1880)
La jeune glaneuse
Gesigneerd en gedateerd 1867 r.o.
Olieverf op doek, 91.9 x 73.3 cm
€ 800 - 1.200

30

Sophia de Koningh
(Londen 1807 - Dordrecht 1870)
Rustend jongetje met zijn hond in een landschap
Gesigneerd l.o.
Olieverf op paneel, 46.1 x 53.6 cm
Herkomst:
- Veiling Christie's Amsterdam, 24 maart 2010, lot 395 (incl. aankoopnota)
- Particuliere collectie, Nederland
€ 1.500 - 2.500

31

Herman Frederik Carel ten Kate
(Den Haag 1822 - 1891)
Verpozend gezelschap
Gesigneerd en gedateerd 1854 r.o.
Olieverf op paneel, 12.9 x 21 cm
€ 700 - 1.000

32

Johannes Frederik (John) Hulk II
(Amsterdam 1855 - Vreeland 1913)
Begin van de parforcejacht
Gesigneerd r.o.
Olieverf op paneel, 33.3 x 49.9 cm
€ 800 - 1.200



33

33

Henriette Ronner-Knip
(Amsterdam 1821 - Elsene 1909)
Moeder poes met haar drie kittens
Gesigeneerd l.o.
Olieverf op paneel, 21.5 x 31.4 cm
€ 2.500 - 3.000

34

Marinus Adrianus Koekoek II

(Amsterdam 1873 - 1944)

Hoenderhof

Gesigeneerd l.o.

Olieverf op paneel, 26.1 x 36 cm

N.B.:

Als telg van de familie Koekoek maakte ook Marinus Adrianus furore, maar met zijn wetenschappelijke tekeningen en natuurgetrouwe schilderijen van planten en dieren. Hoewel hij ruim 20 jaar in dienst van het Rijksmuseum van Natuurlijke Historie te Leiden werkte, tekende hij vaak in Artis te Amsterdam. Zijn werken zijn tot op de dag van vandaag te vinden in de vorm van schoolplaten in vele klaslokalen en op Ansichtkaarten.

€ 800 - 1.200



34



36

35

Gerrit Willem Dijsselhof

(Zwollerkerspel 1866 - Overveen 1924)

Goudvissen in het aquarium

Gemonogrammeerd l.o.

Olieverf op paneel, 23.3 x 30.4 cm

Herkomst:

- Veiling Sotheby's, Amsterdam, 6 september 2005, lot 275

- Particuliere collectie, Nederland

N.B.:

Geroemd wordt Dijsselhof om zijn rake weergaven van het zee- en zoetwaterleven. Als lid van Natura Artis Magistra vereeuwigde hij de veranderlijke microkosmos van het aquarium te Artis in zijn schilderijen.

€ 800 - 1.200



35



37

36

Constant Artz

(Parijs 1870 - Soestdijk 1951)

Drie eenden aan de waterkant

Gesigeneerd l.o.

Olieverf op paneel, 13 x 18.1 cm

€ 600 - 1.000

37

David Adolph Constant Artz

(Den Haag 1837 - 1890)

Een kinderhand is gauw gevuld

Gesigeneerd l.o.

Olieverf op paneel, 21.6 x 16.2 cm

Herkomst:

- Veiling Christie's Amsterdam, 13 maart 2012, lot 27

- Particuliere collectie, Nederland

€ 800 - 1.200



38

38
Cornelis Raaphorst
 (Nieuwkoop 1875 - Wassenaar 1954)
Kittens spelend met het mysterie
 Gesigneerd l.o.
 Olieverf op doek, 60.1 x 80.2 cm
 € 3.000 - 4.000



39

39
Charles Monginot
 (Brienne-le-Château 1825 - Dienville 1900)
Al wat de klok slaat
 Gesigneerd m.o.
 Olieverf op paneel, 23.2 x 17.2 cm
 € 700 - 900



40

40
Otto Eerelman
 (Groningen 1839 - 1926)
Spelende St. Bernard puppies
 Gesigneerd r.o.
 Houtskool en witte krijt op papier, 43.7 x 34.7 cm
 € 900 - 1.200



41

41
Willem Bastiaan Tholen
 (Amsterdam 1860 - Den Haag 1931)
Zusje op het bruggetje te Giethoorn (ca. 1886)
 Gesigneerd r.o.
 Krijt op papier, 50 x 65 cm
 N.B.:
 Het hier afgebeelde meisje is vermoedelijk een van de zes kinderen Arntzenius. Tholen beeldde deze kinderen veelvuldig af in zijn werk, hetgeen een bewijs mag zijn voor zijn bijzondere genegenheid voor hen.
 € 1.000 - 2.000



42

42
Joseph Moerenhout
 (Ekeren 1801 - Antwerpen 1875)
Rustende paarden en hond op een scheldestrand
 Gesigneerd en gedateerd 1863 l.o.
 Olieverf op doek, 81.1 x 105.9 cm
 € 7.000 - 9.000



43

43
Wouterus Verschuur
 (Amsterdam 1812 - Vorden 1874)
De verzorging van de paarden
 Gesigneerd l.o.
 Olieverf op paneel, 36.7 x 51.8 cm
 Herkomst:
 - Veiling Sotheby's, Amsterdam, 15 december 2009, lot 5
 - Mark Smit Kunsthandel, Ommen
 - Particuliere collectie, Nederland
 € 40.000 - 60.000



44

44

Hendrikus van de Sande Bakhuyzen

(Den Haag 1795 - 1860)

Hollands weidegezicht met koeien en schapen

Olieverf op paneel, 38.5 x 52.8 cm

Gesigneerd l.o.

N.B.:

Van de Sande Bakhuyzen was één van de beste Nederlandse veeschilders uit zijn tijd. Hij schilderde en tekende romantische landschappen met vee, geïnspireerd op het werk door Paulus Potter (1625-1654), wat ook in dit werk is terug te zien.

€ 2.500 - 3.500



45

45

Cornelis Johannes de Vogel & Eugène Joseph Verboeckhoven

(Dordrecht 1824 - 1879 & Warneton 1798 - Schaarbeek 1881)

Herder met zijn kudde rustend bij de bosbeek

Door beiden gesigneerd en eenmaal gedateerd 1869 l.o.

Olieverf op doek, 118.9 x 101 cm

Herkomst:

- Veiling Amberes, Antwerpen, 28 september 2015, lot 79
- Particuliere collectie, Nederland

N.B.:

De twee schilders hebben in dit prachtige schilderij om talent gewedijverd en samen een opmerkelijke kleurenharmonie gecreëerd. De Vogel behandelde de bomen met grote virtuositeit en zelden beeldde Verboeckhoven, zelfs in zijn eigen schilderijen, de dieren in het landschap af met zo veel precisie. In vergelijking met andere werken van Verboeckhoven is deze stoffage van uitmuntend niveau, onder meer te zien aan de vorm, kleur en uitwerking van de witte koe. € 3.000 - 5.000



46

46
Johannes Franciscus Hoppenbrouwers
 (Den Haag 1819 - 1866)
Duinweg met figuren
 Gesigneerd en gedateerd 58 l.o.
 Olieverf op paneel, 68.2 x 53.7 cm
 € 2.000 - 4.000



47



48

47
Cornelis Kimmel
 (Middelburg 1804 - 1877)
Houthakkers in een winters boslandschap
 Gesigneerd en gedateerd 1852 r.o.
 Olieverf op paneel, 52.3 x 66.4 cm
 € 1.500 - 2.500

48
Hendrik Pieter Koekkoek
 (Hilversum 1843 - Engeland 1927)
Meadows in Holland
 Gesigneerd l.o.
 Gesigneerd en getiteld verso
 Olieverf op doek, 35.9 x 61.3 cm
 € 1.000 - 2.000



49

49
Jan Willem van Borselen
 (Gouda 1825 - Den Haag 1892)
Hollands polderlandschap met knotwilgen en boerin met koeien aan de waterkant
 Gesigneerd en gedateerd 1877 r.o.
 Olieverf op paneel, 19.8 x 30 cm
 Herkomst:
 - Kunsthandel Pieter A. Scheen, Den Haag (jaren '60)
 - Particuliere collectie, Nederland
 N.B.:
 Jan Willem van Borselen was een leerling van zijn vader Pieter van Borselen (1802-1873) en de Haagse landschapschilder Andreas Schelfhout (1787-1870). Zijn meest gezochte landschappen betreffen de polderlandschappen met water, riet en knotwilgen, welke hij maakte in de omgeving van Den Haag.
 € 2.500 - 3.500



50

50

Lodewijk Johannes Kleijn

(Loosduinen 1817 - Den Haag 1897)

Rustende figuren met hun oogst op de landweg

Gesigeneerd en gedateerd 1855 l.o.

Olieverf op paneel, 47.6 x 65.4 cm

€ 4.500 - 5.500



51

51

Anthony Andreas de Meijier

(Den Haag 1806 - 1867)

Een gezicht in het Haagsche bos, bij winter

Gesigeneerd l.o.

Olieverf op paneel, 44.5 x 67.2 cm

N.B.:

De Meijier was een leerling van de Haagse landschapschilder Andreas Schelfhout (1787-1870). Dit schilderij, dat tot zijn beste werken behoort, geeft door de vele details en prachtige kleurschakeringen op een zeer treffende wijze de winterse sfeer weer.

€ 8.000 - 12.000



52



53

52

Jacobus van der Stok

(Leiden 1794 - Amsterdam 1864)

Ijsgezicht met schaatsers en koek-en-zopientent

Gesigeneerd r.o.

Olieverf op paneel, 21.6 x 27.5 cm

€ 1.500 - 2.500

53

Cornelis Kimmel

(Middelburg 1804 - 1877)

Wandelaars en schaatsers op het ijs

Gesigeneerd en gedateerd 1850 r.o.

Olieverf op paneel, 25.1 x 31.1 cm

€ 800 - 1.200



54

54

Andreas Schelfhout

(Den Haag 1787 - 1870)

Winterlandschap met schaatsers en een koek-en-zopientent

(ca. 1825-1828)

Gesigeneerd r.o.

Olieverf op paneel, 27.8 x 35.3 cm

Herkomst:

- Kunsthandel Pieter A. Scheen, Den Haag (jaren '40/50)

- Particuliere collectie, Nederland

N.B.:

De Haagse kunstenaar Andreas Schelfhout behoorde tot de belangrijkste en meest succesvolle landschapschilders ten tijde van de Hollandse romantiek. Met name zijn winterlandschappen werden door internationale vorstenhuizen, vermogende particuliere collectioneers en de adel verzameld. Zijn roem steeg binnen korte tijd tot zeer grote hoogte: zelfs in het ver weg gelegen Rusland was hij als succesvol Haags landschapschilder beroemd. Vele Nederlandse en Europese musea kochten schilderijen en tekeningen van hem aan en kunstrecensenten verwezen naar hem als de 'Claude Lorrain' van de wintergezichten. Schelfhout was van grote invloed op de volgende generatie landschapschilders en leermeester van onder meer J.B. Jongkind (1819-1891), J.W. van Borselen (1825-1892), C.H.J. Leickert (1816-1907), L.J. Kleijn (1817-1897), N.J. Roosenboom (1805-1880) en zijn schoonzoon W.J.J. Nuijen (1813-1839).
€ 12.000 - 15.000



55

55
Charles Leickert
 (Brussel 1816 - Mainz 1907)
Hollands winterlandschap met schaatsers en molen
 Gesigneerd r.o.
 Olieverf op paneel, 27.9 x 41.5 cm
 Herkomst:
 Particuliere collectie, Nederland
 € 4.000 - 5.000



56

56
Charles Leickert
 (Brussel 1816 - Mainz 1907)
Schaatsrijders op een bevroren rivier
 Gesigneerd en gedateerd 59 r.o.
 Olieverf op doek, 46.1 x 62.4 cm
 Herkomst:
 - Veiling Christie's Amsterdam, 29 april 1997, lot 187
 - Particuliere collectie, Nederland
 € 7.000 - 9.000



57



58

57
Charles Leickert
 (Brussel 1816 - Mainz 1907)
Schaatsers op het ijs bij zonsopgang
 Gesigneerd r.o.
 Olieverf op paneel, 17.5 x 24 cm
 € 2.000 - 4.000

58
Joseph Bles
 (Den Haag 1825 - 1875)
Hollands riviergezicht met figuren in de omgeving van Overschie
 Gesigneerd l.o.
 Olieverf op paneel, 20.7 x 26.3 cm
 € 800 - 1.200



59



60

59
Adrianus David Hilleveld
 (Amsterdam 1838 - 1870)
Hollands zomers rivierlandschap met reizigers en vissers
 Gesigneerd met initialen l.o.
 Olieverf op paneel, 31.8 x 46.1 cm
 € 1.500 - 2.500

60
Gerardus Hendriks
 (Amsterdam 1804 - vermoedelijk Rotterdam na 1859)
Landschap met vee
 Gesigneerd m.o.
 Gesigneerd en getiteld op etiket verso
 Olieverf op paneel, 36.9 x 52.8 cm
 € 1.000 - 3.000



61

61
Adrianus David Hilleveld
 (Amsterdam 1838 - 1870)
Figuren aan de kust bij stormachtig weer
 Gesigneerd en gedateerd 1860 r.o.
 Olieverf op doek, 62.3 x 92.3 cm
 € 3.000 - 5.000



62

62
Abraham Hulk I
 (Londen 1813 - Zevenaar 1897)
Het sorteren van de visnetten op de kade
 Gesigneerd r.o.
 Olieverf op doek, 41.1 x 60.9 cm
 Herkomst:
 - Kunstgalerij Albricht, Oosterbeek
 - Particuliere collectie, Nederland
 € 3.000 - 5.000



63



64

63

Abraham Hulk I

(Londen 1813 - Zevenaar 1897)

Schepen met vissers en figuren in een roeiboort op de Noordzee bij dreigend weer

Olieverf op paneel, 24.6 x 39.1 cm

€ 2.000 - 3.000

64

George Willem Opdenhoff

(Fulda 1807 - Den Haag 1873)

Het redden van de schipbreukelingen

Gesigneerd r.o.

Olieverf op paneel, 29.8 x 43.1 cm

€ 1.000 - 1.500



65

65

Jacob Adriaensz. Bellevois

(Rotterdam 1621 - 1676)

Schepen voor de kust, een stad in de achtergrond

Gesigneerd in vlag r.o.

Olieverf op paneel, 49.7 x 65.3 cm

€ 5.000 - 8.000



DE BOMSCHUIT

Visserij en zeevaart zijn voor Nederland, het land van water, altijd enorm belangrijk geweest. In de plaatsen aan de Zijde, de oude benaming voor de Hollandse kust, waaronder Scheveningen, Katwijk, Noordwijk en Egmond was visserij van groot belang voor het levensonderhoud en de dagelijkse voeding. In de Gouden Eeuw bloeiden deze dorpen op dankzij het voortreffelijke economische milieu dat toentertijd in de Republiek heerste. De lading bestond tot aan de achttiende eeuw voornamelijk uit vissoorten die direct voor de Hollandse kust voorkwamen. Langzamerhand groeide de interesse voor haring, wat tot dan toe vooral werd gevestigd door vissers uit Enkhuizen. Deze vissers waren niet blij met de nieuwe concurrentie en begonnen te lobbyen. In 1751 werd daarom een verbod op het kaken van haring door vissers van de Zijde ingesteld. Dit verbod, tezamen met economische tegenspoed, bracht veel van de vissersfamilies in financiële moeilijkheden. Het verbod voor deze dorpen om pekelharing aan te voeren bleef tot 1857 in stand. Na het opheffen van het verbod bloeide de visserij weer op en nam de haringvisserij gestaag toe.

De dorpen aan de Zijde hadden alle geen eigen haven en waren dus genoodzaakt om vanaf het strand hun schepen in en uit het water te halen en aldaar hun lading te lossen. Dit stranden beperkte de levensduur van een schip, daarom werden in de loop der eeuwen in plaats van gekielde schepen platte schepen zoals de pink gebruikt. Aangezien de pink te klein en nog niet plat genoeg was, ontstond hieruit langzamerhand de bomschuit. Deze schepen hadden een platte bodem waarmee de vissers door de branding op het strand konden komen en waren

geheel voorzien van een dek, waardoor er veel ruimte was voor de vissers om te werken. De schepen waren traag en log, maar extreem stabiel. Om te voorkomen dat ze opzij werden geblazen door de wind, verlijeren in jargon, hadden beide zijden een zwaard. De kleine bomschuiten hadden slechts één mast, de grotere formaten hadden er twee. Deze bomschuiten boden plaats aan ongeveer 12 man. De gezagvoerder werd niet de schipper genoemd, maar de stuurman. De tweede man aan boord, normaal de stuurman, werd nu de stuurmansmaat genoemd. Een ander bijzonder feit is dat deze schepen op het oog werden gebouwd, zonder bouwtekeningen of modellen - gewoon door praktische ervaring en kennisuitwisseling van vader op zoon.

Na de opheffing van het kaakverbod nam het formaat van de bomschuiten toe, zodat er een grotere lading vervoerd kon worden. De plat- en rondvissen en haringen die gevangen werden door de vissers werden, eenmaal op het strand, uitgeladen en meteen verkocht bij afslag. Als de schepen in het najaar op hoger zand moesten worden geborgen, werden ze omhoog getrokken tot aan de duinen. Het was een enorme klus en veel man- en paardenkracht was nodig. Te weten ongeveer tien mannen en drie of vier spannen paarden, waarbij een span bestond uit drie paarden - dus in totaal wel twaalf paarden waren nodig voor deze taak. De vissers vervaardigden hiervoor een handig lopende-band systeem. Eerst legde zij een vloer van grote, zware, houten planken over het zand tot aan de plaats waar ze het schip wilden leggen. Vervolgens werd het schip aan de voorkant opgetild en werd hieronder een houten rol gelegd. Nu was het de

taak van de paarden om het schip te trekken, zodat het in beweging kwam. Als de grote houten rol bij het midden van het schip was, werd er een tweede rol onder de voorzijde geschoven zodat het schip niet voorover zou kantelen. Als de eerste rol vervolgens onder de achterkant uitkwam, werd deze weer aan de voorkant neergelegd. Dit ging zo door tot het schip bij de gewenste plek was. In het voorjaar vond weer hetzelfde gezwoeg plaats, maar dan richting het water.

Deze prachtige schepen spreken al eeuwen tot de verbeelding van kunstenaars, scheepsbouwers en toeristen. Op het panorama van Hendrik Willem Mesdag (1831-1915) zijn meerdere bomschuiten te bekennen. Ook zijn vriend Jacob Maris (1837-1899) gebruikte de schepen graag als onderwerp van zijn werken. Hij maakte tenminste zestien schilderijen waarin hij met liefde de schepen op het Scheveningse strand afbeeldde. Ook de Noorse Gerhard Morgenstjerne-Munthe (1875-1927) werd zodanig door de bomschuiten en het Hollandse strand geïnspireerd dat hij verhuisde naar Katwijk en Noordwijk en de schepen in oneindige variaties van pasteltinten in zijn werken terug liet komen. In de Verenigde Staten en andere landen in Europa waren deze taferelen immens populair. Daarom werden veel van dit soort werken ook in opdracht geschilderd voor een buitenlandse klant of verkocht aan buitenlandse handelaren.

De prachtige bomschuiten bleken uiteindelijk toch te traag en zwaar om de veranderingen in de visvangst en later de industriële revolutie te overleven. De noodzaak de duinen op te hogen maakte het moeilijker de schepen landinwaarts te trekken. Bovendien raakten vele

bomschuiten beschadigd bij twee zware stormen in 1894 en 1897. De roep om een haven waar de schepen veilig konden liggen werd hierdoor steeds sterker. Snellere schepen zoals loggers, maakten de visserij en transport een stuk makkelijker voor vissers. In Scheveningen, eens de plek met de meeste bomschuiten, nam de haringvisserij steeds meer toe. Nadat het dorp zijn eigen haven had gekregen en de loggers de dienst uit begonnen te maken, volgden al snel andere vissersplaatsen. Zo gingen langzaam de kennis en de traditie van de bomschuiten verloren. Toch spreken de prachtige schepen met de vele afbeeldingen in de kunst nog altijd tot de verbeelding van vele scheepvaartliefhebbers en is een collectie niet compleet zonder een werk waar dit iconische schip op pronkt.



66

66
Gerhard Arij Ludvig Munthe
 (Düsseldorf 1875 - Leiden 1927)
Bomschuit voor anker, bij laag water
 Gesigneerd en gedateerd 1902 l.o.
 Olieverf op doek, 57.8 x 63.7 cm
 € 4.000 - 6.000



67



69

67

Evert Moll
(Voorburg 1878 - Den Haag 1955)
Vrachtschip met sleepboot in de haven van Rotterdam
Gesigneerd r.o.
Olieverf op doek, 60.5 x 80.7 cm
Herkomst:
Kunsthandel Koch, Rotterdam/Den Haag
€ 600 - 1.000

68

Evert Moll
(Voorburg 1878 - Den Haag 1955)
Gezicht op St. Nicolaaskerk en de Schreierstoren, Amsterdam
Gesigneerd l.o.
Olieverf op doek, 54.8 x 65.3 cm
€ 1.000 - 3.000



68



70

69

Hendrik Hulk
(Amsterdam 1842 - Haarlem 1937)
Visser en boten in de Hollandse polder
Gesigneerd r.o.
Olieverf op doek, 44.2 x 66.2 cm
€ 1.000 - 2.000

70

Johan Adolph Rust
(Amsterdam 1828 - 1915)
Gezicht op de haven van Enkhuizen met de Drommedaris op de achtergrond
Gesigneerd r.o.
Olieverf op doek, 57.2 x 88.7 cm
Herkomst:
- Veiling Christie's Amsterdam, 20 november 2013, lot 301
- Particuliere collectie, Nederland
€ 1.000 - 1.500



71



72

72

Hendrik Willebrord Jansen
(Nijmegen 1855 - Zeist 1908)
Besneeuwd havengezicht met scheepswerf (ca. 1896)
Gesigneerd r.o.
Olieverf op doek, 42 x 58.2 cm
Herkomst:
- Kunsthandel Simonis en Buunk, Ede (2000) (inv.no. 4365/Kh. bv) (incl. taxatierapport)
- Particuliere collectie, Nederland
Literatuur:
- A.J. Sleyster, A. Kingmans-Claas & A. Groeneveld, *Kunst, visserij en handel: Toorop, Sluiter, Munthe en de schilderij-ententoonstelling 1902*, Stichting Katwijks Museum, Katwijk, 2002, pag. 65, no. 68 (afb.)
- J.C. de Groot & R.G.M. Rietbergen, *H.W. Jansen 1855-1908, Van Kattenburg tot Katwijk*, Stichting Katwijks Museum, Katwijk, 2009, pag 32, no. 31 (afb.)
Tentoonstelling:
- Katwijks Museum, *Kunst, visserij en handel: Toorop, Sluiter, Munthe en de schilderijententoonstelling 1902*, 6 juli - 6 oktober 2002
- Katwijks Museum, *H.W. Jansen 1855-1908, Van Kattenburg tot Katwijk*, 31 januari - 3 mei 2009
€ 1.500 - 2.500

71

Cornelis Vreedenburgh
(Woerden 1880 - Laren (NH) 1946)
Gezicht op het Oosterdok te Amsterdam
Gesigneerd en gedateerd 1926 l.o.
Olieverf op doek, 41 x 60.8 cm
€ 2.000 - 4.000



73

73

Petrus Gerardus Vertin

(Den Haag 1819 - 1893)

Zonnig straatje nabij de Sint-Janskathedraal, 's Hertogenbosch

Gesigneerd en gedateerd 81 r.o.

Olieverf op paneel, 23.5 x 19.3 cm

Herkomst:

Particuliere collectie, Zweden

€ 1.500 - 2.500

74

Petrus Gerardus Vertin

(Den Haag 1819 - 1893)

Stadsgezicht te Haarlem met bleekveld bij de Amsterdamse Poort

Gesigneerd l.o.

Olieverf op paneel, 16.1 x 12.1 cm

N.B.:

De Amsterdamse Poort, voorheen Spaarnwouder Poort genaamd, is een Haarlemse stadspoort van omstreeks 1400. Oorspronkelijk telde de stad Haarlem maar liefst twaalf stadspoorten, waarvan heden ten dagen alleen deze overgebleven is. De Amsterdamse Poort vormde een geliefd onderwerp voor vele schilders in de negentiende eeuw.

€ 1.500 - 2.500



74

75

Johannes Christiaan Karel Klinkenberg

(Den Haag 1852 - 1924)

Kanaal in Venetië

Gesigneerd r.o.

Olieverf op doek, 47.5 x 39.4 cm

Herkomst:

- Collectie C. Ridderhof, Den Haag

- Veiling Sotheby's, Amsterdam, 20 maart 1974, lot 74

- Veiling Glerum, Den Haag, 11 juni 1990, lot 99

- Particuliere collectie, Antwerpen

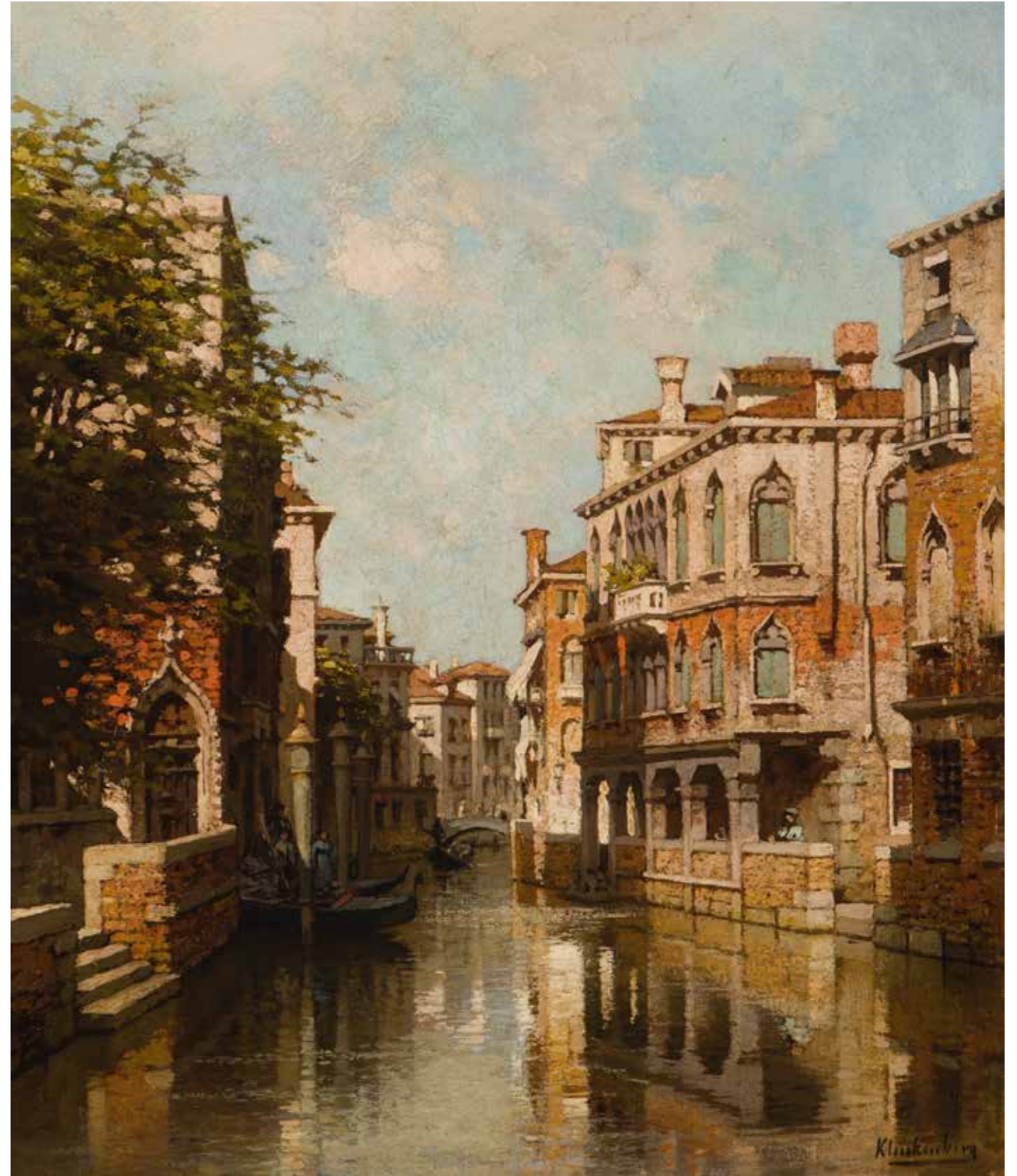
Literatuur:

W. Laanstra, *Johannes Christiaan Karel Klinkenberg (1852 - 1924), De meester van het zonnige stadsgezicht*, Rokin Art Press, Laren, 2000, pag. 150, cat.no. O/47-2 (afb.)

Tentoonstelling:

Westfries Museum, Hoorn, *J.C.K. Klinkenberg, Meester van het zonnige stadsgezicht*, 29 maart - 7 mei 2000

€ 8.000 - 12.000



75



76

76

Johannes Christiaan Karel Klinkenberg

(Den Haag 1852 - 1924)

Gezicht op de Grote Kerk en de Vleeshal te Haarlem, gezien naar de Grote Houtstraat

Gesigneerd r.o.

Aquarel op papier, 31.2 x 47 cm

Herkomst:

- Veiling Glerum, Den Haag, 16 oktober 1989, lot 85

- Particuliere collectie, Antwerpen

Literatuur:

W. Laanstra, *Johannes Christiaan Karel Klinkenberg (1852 - 1924), De meester van het zonnige stadsgezicht*, Rokin Art Press, Laren, 2000, pag. 223, cat.no. A/30, 5-2 (afb.)

€ 2.000 - 4.000

77

Johannes Christiaan Karel Klinkenberg

(Den Haag 1852 - 1924)

De Steigergracht in Rotterdam

Gesigneerd r.o.

Olieverf op doek, 47.3 x 39.9 cm

Herkomst:

- Veiling Christie's Amsterdam, 6 februari 1991, lot 263

- Kunsthandel J. van den Elshout, Den Haag (1991)

- Particuliere collectie, Antwerpen

Literatuur:

W. Laanstra, *Johannes Christiaan Karel Klinkenberg (1852 - 1924), De meester van het zonnige stadsgezicht*, Rokin Art Press, Laren, 2000, pag. 156, cat.no. O/47, 5-3 (afb.)

Tentoonstelling:

Westfries Museum, Hoorn, J.C.K. Klinkenberg, *Meester van het zonnige stadsgezicht*, 29 maart - 7 mei 2000

€ 15.000 - 20.000



77



78



79



80

78

Jan Weissenbruch

(Den Haag 1822 - 1880)

Bedrijvigheid nabij de Oude Kerk, Scheveningen

Gesigeneerd en gedateerd 44 l.o.

Inkt en aquarel op papier, 18.2 x 25.3 cm

Herkomst:

- Kunsthandel M. Wolff, Amsterdam (inv.no. 1934)

- Veiling Mak van Waay, Amsterdam, 20 februari 1973, lot 612

(incl. kopie aankoopnota)

- Particuliere collectie, Nederland

Literatuur:

W. Laanstra, *Jan Weissenbruch schilder-graficus 1822-1880*,

Tableau, Amsterdam, 1986, no. A/44-1

€ 2.000 - 4.000

79

Jan Weissenbruch

(Den Haag 1822 - 1880)

Gezicht op Delft met de Nieuwe Kerk

Gesigeneerd en gedateerd 40 r.o.

Aquarel en inkt op papier, 28.8 x 25.2 cm

Herkomst:

- Gebr. Douwes Fine Art, Amsterdam (inv.no. GD 992)

- Particuliere collectie, Nederland

Literatuur:

W. Laanstra, *Jan Weissenbruch schilder-graficus 1822-1880*,

Tableau, Amsterdam, 1986, A/40-3

€ 1.000 - 2.000



81

81

Jan Weissenbruch

(Den Haag 1822 - 1880)

Riviergezicht

Gesigeneerd en gedateerd 49 l.o.

Aquarel en inkt op papier, 24.3 x 35.2 cm

Herkomst:

- Kunsthandel M. Liernur, Den Haag (inv.no. 24 / 795)

- Collectie J. Bal, Overveen

- Veiling Mak van Waay, Amsterdam, 20 februari 1973, lot 611

(incl. kopie aankoopnota)

- Particuliere collectie, Nederland

Literatuur:

W. Laanstra, *Jan Weissenbruch schilder-graficus 1822-1880*,

Tableau, Amsterdam, 1986, no. OA/25

€ 3.000 - 5.000

80

Jan Weissenbruch

(Den Haag 1822 - 1880)

Gezicht op een stadje met vaart en beurtschip

Gesigeneerd en gedateerd 46 l.o.

Aquarel en inkt op papier, 18.4 x 11.2 cm

Herkomst:

Particuliere collectie, Nederland

€ 800 - 1.200



82



83

82

Kasparus Karsen

(Amsterdam 1810 - Biebrich am Rhein 1896)

Huiswaarts bij het vallen van de avond

Gesigeneerd en gedateerd 1884 r.m.

Olieverf op doek, 59.8 x 70.7 cm

Herkomst:

Particuliere collectie, Frankrijk

€ 2.000 - 4.000

83

Nicolaas Riegen

(Amsterdam 1827 - 1889)

Visbootje voor anker in de ochtendmist

Gesigeneerd l.o.

Olieverf op paneel, 20.8 x 27.1 cm

€ 800 - 1.200



84

84

Johannes Bosboom

(Den Haag 1817 - 1891)

Gezicht te Koblenz (1835)

Gesigeneerd op achtersteven boot m.o.

Olieverf op paneel, 27.3 x 36.1 cm

N.B.:

In het jaar 1835 maakte Johannes Bosboom samen met zijn Haagse collega en schildersvriend Salomon Leonardus Verveer (1813-1876) een studiereis naar de Duitse Rijnprovinciën. Via Utrecht en Arnhem reisden zij langs Düsseldorf en Keulen, met de Duitse stad Koblenz als eindbestemming. Deze reis vormde voor hen een kunstzinnige uitdaging, door hun eerste kennismaking met de architectuur, klederdrachten en landschappen buiten onze landsgrenzen. Onderweg naar de historische stad Koblenz, alwaar de rivier de Rijn en Moezel samenkomen, maakte Bosboom vele schetsen en werken op papier. Een voorstudie voor het hier aangeboden schilderij, in aquarel op papier, bevindt zich in de collectie van het Rijksmuseum te Amsterdam (inv.no. RP-T-1921-470).

€ 3.000 - 5.000



Voorstudie: *Gezicht te Koblenz*
Rijksmuseum Amsterdam
(inv.no. RP-T-1921-470)



85



86

85

Cornelis Springer

(Amsterdam 1817 - Hilversum 1891)

Appelkoopvrouw

Gesigneerd en gedateerd 1856 l.o.

Aquarel, inkt en potlood op papier, 19.9 x 32.6 cm

Herkomst:

- Gebr. Douwes Fine Art, Amsterdam (inv.no. GD-820)

- Particuliere collectie, Nederland

€ 1.500 - 2.500

86

Petrus Gerardus Vertin

(Den Haag 1819 - 1893)

Hollands stadsgezicht met marcherende soldaten in de verte

Gesigneerd en gedateerd 65 l.o.

Aquarel en inkt op papier, 31.2 x 44 cm

Herkomst:

- Veiling Mak van Waay, Amsterdam, 1 mei 1973, lot 726 (incl.

kopie aankoopnota)

- Particuliere collectie, Nederland

€ 500 - 800

87

Petrus Gerardus Vertin

(Den Haag 1819 - 1893)

Bedrijvigheid in het straatje op een zonnige dag

Gesigneerd en gedateerd 68 l.o.

Olieverf op paneel, 19.1 x 14.6 cm

Herkomst:

- Kunsthandel M. Wolff, Amsterdam

- Particuliere collectie, Nederland

€ 2.000 - 4.000



87



INNOVEREND IMPRESSIONISME

M.P.S. 18

INNOVEREND IMPRESSIONISME

Aan het einde van de negentiende eeuw voerde de academische kunst de boventoon in de kunstwereld. Kunstenaars als Jean-Léon Gérôme (1824-1904) exposeerden hun classicistische werken in de tweejaarlijkse Salon de Paris, waar kunstenaars vochten voor een plekje aan de muur, zodat zij hun kunst konden tonen aan het publiek. Veel kunstenaars werden echter afgewezen vanwege de strenge regels waaraan de werken moesten voldoen. De leden van de Académie des Beaux-Arts selecteerden handmatig en zeer kritisch. In 1863 werd daarom de Salon de Refusés gehouden waar geweigerde artiesten hun werken exposeerden. Hier werd Manet's schilderij *Le déjeuner sur l'herbe* tentoongesteld en kreeg het een overvloed aan kritiek wegens de schetsmatigheid van de achtergrond. Dit leidde tot een kentering, een nieuwe stroming die later het 'impressionisme' ging heten.

Parijs had door de grootscheepse verbouwing door Georges-Eugène Haussmann in de negentiende eeuw een grote gedaantewisseling ondergaan. De enorme, nieuwe boulevards, aangelegd met als doel het makkelijker neerslaan van oproeren tegen het regime van Napoleon III, waren de perfecte plaats om te flaneren en naar mensen te kijken. In dit bruisende, nieuwe Parijs ontstond een groep kunstenaars die de bestaande opvattingen over kunst, volgens de regels van de academies, aan de kaak stelde. Deze groep kunstenaars, afkomstig uit de gegoede burgerij bestond aanvankelijk uit Camille Pissarro (1830-1903), Claude Monet (1840-1926), Pierre-Auguste Renoir (1841-1919), Edgar Degas (1834-1917), Alfred Sisley (1839-1899), Jean-Frédéric Bazille (1841-1870) en Armand Guilla-

min (1841-1927). Ook Édouard Manet (1832-1883), Paul Cézanne (1839-1906) en Berthe Morisot (1841-1895) waren goed bekend met deze groep jonge kunstenaars en sloten zich al snel bij hen aan.

Mede door de komst van de fotografie werden deze kunstenaars geïnspireerd door het alledaagse, een moment, of een lichtinval. In plaats van een perfect gestileerd portret, wat nu ook met een camera vastgelegd kon worden, wilde zij de gewone burger, straatferen in de regen, prostituees, de promenades van Parijs, een picknick in het bos, feestjes in een bar en andere vluchtige momenten grijpen in een vlot en schetsmatig tafereel. Zij schilderden lossier en spontaner, van het oog naar het doek. Geïnspireerd door de schilders van de School van Barbizon werkte de groep baanbrekende kunstenaars en plein-air, in de buitenlucht. Zij zagen kleuren in schaduwen en sneden hun werken abrupt af. Een van deze kunstenaars, Monet, experimenteerde vele malen met de lichtinval op verschillende tijdstippen en onder verschillende omstandigheden bij de Kathedraal van Rouen, het parlamentsgebouw van Londen en hooibergen in Giberne. Zij schilderden *l'art pour l'art*, kunst om de kunst.

De Frans-Duitse Oorlog van 1870 tussen Otto von Bismarck en Napoleon III dwong veel van de kunstenaars het slagveld op. Zo werden Renoir en Degas ook gemobiliseerd en overleed Frédéric Bazille tijdens deze oorlog. Veel andere kunstenaars van de groep, waaronder Sisley en Monet, verhuisden naar Londen. Hier ontmoette zij de kunsthandelaar Paul Durand-Ruel die later veel zou gaan betekenen voor de impressionis-

ten. De opkomst van het beroep van kunsthandelaar maakte kunstenaars minder afhankelijk van de Salon. Bovendien werd door de uitvinding van de mechanische drukpers en lithografieën het ook mogelijk voor het gewone volk om kunst te zien en voorgelicht te worden door de tevens belangrijker wordende kunstcritici die in de kranten hun meningen verkondigden. Deze veranderingen in de maatschappij zorgden voor een bloei van de kunsthandel en een nieuw tijdperk voor het kunstenaarschap.

Het werd steeds duidelijker dat de Salon de Paris niet meer de enige manier was om kunst tentoon te stellen. Pissarro, Monet, Renoir, Degas, Sisley, Morisot, Guillaumin en vier andere kunstenaars richtte daarom op 27 december 1873 het Société Anonyme des Artistes, Peintres, Sculpteurs, Graveurs etc. op en begonnen met het plannen van wat later bekend zou worden als de eerste impressionistententoonstelling. Deze vond plaats van 15 april tot 15 mei 1874 in het atelier van de fotograaf Nadar aan de Boulevard de Capucines. Tegen een kleine betaling mochten artiesten twee werken exposeren. Uiteindelijk hingen er 165 werken in het atelier en kwamen wel 3500 bezoekers op de tentoonstelling af. De impact van deze tentoonstelling was nog niet te voelen en de reacties op de kunst waren erg wisselend. Eén artikel, geschreven door Louis Leroy voor *Le Charivari*, was zeer negatief. Hij dreef de spot met Monet's *Impression, soleil levant*, waarop Le Havre op een vernieuwende manier werd afgebeeld met verschillende kleurnuances, gefocust op de inval van het zonlicht op het moment van schilderen in plaats van op het afgebeelde. Leroy schertste in zijn

artikel over de onvolmaaktheid en onvoltooidheid van de werken en liet zich geringschattend uit over de 'impressies' die de kunstenaars trachtten te maken. Aan deze recensie danken de nu zo bekende en geprezen kunstenaars hun naam.

Na deze eerste tentoonstelling werden er nog acht georganiseerd gedurende twaalf jaar. In deze tijd bloeide het impressionisme op tot een volwaardige en populaire stroming. Vooral de derde tentoonstelling in 1877 bleek achteraf van groot belang voor de kunsthistorische waarde van de impressionisten. Twee jaar later, in 1879, zette de kunstenaars hun eigen tijdschrift op, *La Vie Moderne*, waarin vooral Renoir veel energie stak. De groep zocht voortdurend nieuwe grenzen op en introduceerde steeds weer nieuwe kunstenaars aan elkaar, zoals de Amerikaanse Mary Cassatt (1844-1926) en Paul Gauguin (1848-1903). Het succes van de impressionisten was voor een groot deel ook te danken aan een handvol handelaren die inspeelden op de stijgende vraag naar kunst van de opkomende bourgeoisie. Vooral Paul Durand-Ruel hield zich bezig met de werken van de impressionisten en organiseerde tentoonstellingen in Londen, Brussel en dankzij Mary Cassatt's nieuwe contacten zelfs ook in New York. Hier werd de kunststroming zo populair dat de met name Franse kunstenaars bijzonder goed verdienden.

Ook in Nederland werd de stijl van de impressionisten al snel populair bij kunstenaars en verzamelaars. In Nederland vormden zich de Haagse School en de Amsterdamse Impressionisten met bekende kunstenaars, zoals Johan Barthold Jongkind (1819-1891),

Jozef (1824-1911) en zoon Isaac Israëls (1865-1934), Hendrik Willem Mesdag (1831-1915), George Hendrik Breitner (1857-1923) en de gebroeders Maris. Zij schilderden levendige stadstaferelen en losse landschappen en plein air. Net als hun Franse collega's schilderden de Amsterdamse Impressionisten met vlugge, duidelijke penseelstreken. Breitner en Isaac Israëls richtten hierbij vooral hun aandacht op het dagelijkse stadsleven in Amsterdam. Om het gevoel van een snelle foto te bereiken, pasten ze radicale beeldafsnijdingen toe. Andere Amsterdamse impressionisten waren onder anderen Willem de Zwart (1862-1931), Willem Witsen (1860-1923) en Floris Verster (1861-1927).

Het groeiende succes van de Franse impressionisten kwam de groep niet ten goede. Steeds meer onenigheid en wrok ontstond er tussen de kunstenaars. De mate van schetsmatigheid, de belijning van werken en de inrichting van tentoonstellingen resulteerde in de afwezigheid van enkele impressionisten tijdens de laatste expositie georganiseerd door Durand-Ruel. De aan het begin zo vernieuwende en opstandige groep kunstenaars leidde nu de internationale maatstaven. Sommige van deze kunstenaars, zoals Renoir en Monet, deden nu wél mee aan tentoonstellingen in de Salon. Dit streek de onversneden impressionisten, waar zij zelf eerst toe behoorden, tegen de haren. Andere kunstenaars begonnen juist steeds meer van de impressionistische stijl af te wijken. Zo begonnen Georges Seurat (1859-1891) en Paul Signac (1863-1935) hun weg te vinden in het pointillisme. Langzamerhand ontstonden er diverse afgeleide stromingen binnen het impressionisme zoals het neo-impressionisme, ofwel

het pointillisme of divisionisme, waarbij gebruik wordt gemaakt van een stippel- resp. streepjestechniek en het post-impressionisme, waarin symbolische invloeden belangrijker werden.

Het artistieke klimaat in Brussel trok aan en werd het nieuwe centrum voor avant-gardistische kunstenaars en literairen. In de golf van het Wagneriaanse Gesamtkunstwerk, de samenkomst van alle artistieke disciplines in combinatie met volle artistieke vrijheid – uniteit-in-diversiteit – werden kunstenaarsverenigingen de nieuwe norm. Zodoende organiseerde vanaf 1883 de groep Les Vingt, opgericht door elf Belgische kunstenaars, waaronder James Ensor (1860-1949) en Théo van Rysselberghe (1862-1926), en de gerenommeerde advocaat en kunstcriticus Octave Maus (1856-1919), jaarlijks toonaangevende exposities. Naast de vaste leden, waar Jan Toorop (1858-1928) deel van uitmaakte, werden ook befaamde internationale kunstenaars uitgenodigd.

Het impressionisme was de catalysator voor latere avant-garde bewegingen wereldwijd en creëerde een blijvende verandering in de manier waarop men naar kunst kijkt. De beweging die tegen de gevestigde orde en regels inging, en experimenteerde met nieuwe schildertechnieken zou een weg banen voor het modernisme van de twintigste eeuw.



88



89

88

Anthonie Pieter Schotel

(Dordrecht 1890 - Laren 1958)

Haven, Dordrecht

Gesigineerd en gedateerd 18 r.o.

Olieverf op doek, 46.5 x 58.4 cm

€ 800 - 1.200

89

Pedro Ribera

(Madrid 1867 - Parijs 1932)

Een wandeling onder de kersenbloesem, Kyoto

Gesigineerd r.o.

Olieverf op paneel, 15.2 x 23.8 cm

N.B.:

De Japanse kers of *sakura* staat slechts kort in bloei in de lente en symboliseert de vergankelijkheid van het leven. Traditioneel wordt dit door Japanners gevierd met het feest *Hanami Matsuri*. Ook Ribera werd betoverd door deze overweldigende bloemenzee en legde het vast op dit paneel.

€ 800 - 1.200



90

90
Oene Romkes de Jongh
 (Makkum 1812 - Amsterdam 1896)
Winters stadsgezicht
 Gesigneerd m.o.
 Olieverf op doek, 43.5 x 35.1 cm
 € 1.000 - 2.000



91

91
Hans Hermann
 (Berlijn 1858 - 1942)
Avondmarkt op het Singel, bij de Ronde Lutherse Kerk te Amsterdam
 Gesigneerd r.o.
 Olieverf op doek, 77.6 x 59.2 cm
 € 1.500 - 2.500



92

92
Dirk van Haaren
 (Amsterdam 1878 - 1953)
Damrak - Amsterdam
 Gesigneerd r.o.
 Gesigneerd en getiteld op spieraam
 Olieverf op doek, 57.8 x 46.9 cm
 € 800 - 1.200



93

93
Jan Korthals
 (Amsterdam 1916 - 1972)
Winter op de Brouwersgracht, hoek Prinsengracht
 Gesigneerd r.o.
 Olieverf op doek, 60 x 80.1 cm
 € 2.800 - 3.500



94

94
Johan Hendrik van Mastenbroek
 (Rotterdam 1875 - 1945)
"Stadgezicht"
 Gesigneerd r.o.
 Gesigneerd en getiteld op etiket verso
 Olieverf op paneel, 10.6 x 14.2 cm
 € 1.500 - 2.500



95



96

95

Johan Hendrik van Mastenbroek

(Rotterdam 1875 - 1945)

Leuvehaven, Rotterdam (zicht vanaf de Leuvebrug op de Zeevischmarkt met de Steigerse- en Laurenskerk op de achtergrond)

Gesigneerd en gedateerd 1909 r.o.

Aquarel op papier, 57.2 x 77.9 cm

Herkomst:

Particuliere collectie, Oostenrijk

€ 2.000 - 4.000

96

Johan Hendrik van Mastenbroek

(Rotterdam 1875 - 1945)

Scheepvaart in de riviermonding

Gesigneerd l.o.

Olieverf op paneel, 13 x 27.3 cm

Herkomst:

Particuliere collectie, Verenigde Staten

€ 1.500 - 2.500



97

97

Johan Hendrik van Mastenbroek

(Rotterdam 1875 - 1945)

"Broek in Waterland tijdens de overstroming in 1916"

Gesigneerd en gedateerd 1916 l.o.

Gesigneerd, getiteld en gedateerd op etiketten op spieraam

Olieverf op doek, 70.5 x 130.3 cm

Herkomst:

- Kunsthandel Leslie Smith, Den Haag

- Particuliere collectie, Nederland

Literatuur:

P. van Beveren e.a., *Johan Hendrik van Mastenbroek. Impressionist in de nieuwe tijd*, Scriptum Art, Schiedam, 2005, pag. 115 (afb.)

Tentoonstelling:

Kunsthal, Rotterdam, *Johan Hendrik van Mastenbroek (1875-1945). Impressionist in de nieuwe tijd*, 2005

N.B.:

Geregistreerd bij het RKD te Den Haag onder nummer 280628.

€ 10.000 - 15.000



98



99

98

Paul Joseph Constantin Gabriël
 (Amsterdam 1828 - Scheveningen 1903)
Hollands polderlandschap met molen en eenden aan de waterkant (ca. 1866-1868)
 Olieverf op doek, 41.8 x 56.8 cm
 € 1.500 - 2.500

99

Willem Steelink jr.
 (Amsterdam 1856 - Voorburg 1928)
Op het land, Scherpenzeel
 Gesigneerd r.o.
 Gesigneerd en getiteld verso
 Olieverf op doek, 37.3 x 47.8 cm
 € 800 - 1.200



100



101



102

100

Willem Roelofs
 (Amsterdam 1822 - Berchem 1897)
*Visser in een roeibootje in een waterrijk Hollands polderland-
 schap*
 Gesigneerd r.o.
 Gesigneerd en onduidelijk geannoteerd l.o.
 Olieverf op paneel, 10.9 x 32 cm
 € 3.500 - 4.500

101

Willem Roelofs
 (Amsterdam 1822 - Berchem 1897)
Figuren op landweg bij boerderij aan het water
 Resten signatuur en onduidelijk gedateerd l.o.
 Olieverf op paneel, 24.3 x 34.7 cm
 € 1.500 - 3.500

102

Willem Roelofs
 (Amsterdam 1822 - Berchem 1897)
Grazende koeien, Calmpthout
 Gesigneerd r.o.
 Olieverf op doek op schilderskarton, 18.9 x 35.3 cm
 € 600 - 1.000



103

103
William Henry Singer
 (Pittsburgh 1868 - Olden 1943)
June morning
 Gesigneerd en gedateerd 1936 l.o.
 Olieverf op board, 46.9 x 55 cm
 € 1.500 - 2.500



104

104
Dirk Smorenberg
 (Alkmaar 1883 - Oud-Loosdrecht 1960)
Gezicht op de Stille Plas (jaren '40/50)
 Gesigneerd r.o.
 Olieverf op doek, 50 x 60.3 cm
 N.B. I:
 In kunstenaarslijst.
 N.B. II:
 Wij danken de heer Jan de Ruijter voor zijn hulp bij het cata-
 logiseren van dit lot.
 € 3.000 - 5.000



105



106

105

Cornelis Vreedenburg

(Woerden 1880 - Laren (NH) 1946)

Velden in bloei

Gesigneerd en gedateerd 1936 l.o.

Olieverf op board, 36.8 x 44.9 cm

Herkomst:

- Veiling Christie's Amsterdam, 30 januari 2007, lot 284

- Particuliere collectie, Nederland

€ 1.000 - 2.000

106

Jan Hendrik Weissenbruch

(Den Haag 1824 - 1903)

Wolkenschaduw

Gesigneerd en gedateerd 1896 l.o.

Olieverf op doek, 28.8 x 39.4 cm

€ 1.000 - 3.000



107

107

Johan Dijkstra

(Groningen 1896 - 1978)

't Blauwbörgje, Groningen

Gesigneerd l.o.

Olieverf op doek, 60.1 x 80.6 cm

Herkomst:

- Veiling Sotheby's, Amsterdam, 10 april 1990, lot 65

- Particuliere collectie, Nederland

N.B.:

Op 6 mei 1961 schreef Dijkstra over zijn herinneringen aan 't Blauwbörgje: "Lang voordat we schilderden kwamen we er al. En toen hier een landschapschilderkunst ontstond lag het voor de hand dat ook de jonge schilders van de Ploeg hier graag gingen werken. De grijze Bach was de eerste die er kwam schetsen, hij was één der eersten die naar het noorden trok. Later kwam Jan Altink en nog later onze hele jonge Ploeg: Jannes de Vries, George Martens, Ali Pott, Jordens, Wiegers en nog veel meer. 't Blauwbörgje was ons openluchtatelier, we schilderden er winter en zomer. Overal zag je interessante motieven, je hoefde maar een paar passen te doen of je alleen maar om te draaien om weer een anders aspect te ontdekken."

(J. Dijkstra, *Herinneringen aan 't Blauwbörgje, De Vier Seizoenen*, Groningen, 1996, pag. 3 & 4).

€ 10.000 - 15.000



108



109

108

Wouterus Verschuur

(Amsterdam 1812 - Vorden 1874)

De aankomst van de cavaleristen

Gesigeneerd en gedateerd 1832 l.m.

Aquarel en bruine inkt op papier, 23.3 x 31 cm

€ 600 - 1.000

109

Adrianus Johannes Groenewegen

(Rotterdam 1874 - Horn 1963)

Wending homewards

Gesigeneerd r.o.

Aquarel op papier, 21.5 x 30.6 cm

€ 800 - 1.200



110

110

Louis Apol

(Den Haag 1850 - 1936)

Wintergezicht

Gesigeneerd l.o.

Aquarel en krijt op papier, 17.2 x 12.6 cm

Herkomst:

- Kunsthandel Pieter A. Scheen, Den Haag

- Particuliere collectie, Nederland

€ 1.000 - 1.500



111

111

David Schulman

(Hilversum 1881 - Laren (NH) 1966)

Dorp in sneeuw (België)

Gesigeneerd l.o.

Gesigeneerd, gefiteld en geannoteerd *Laren N.H.* op spieraam

Olieverf op doek, 60.4 x 80.6 cm

Herkomst:

- Veiling Christie's Amsterdam, 8 maart 2011, lot 104

- Particuliere collectie, Nederland

€ 2.000 - 4.000

HET BLOEMSTILLEVEN



HET BLOEMSTILLEVEN

Het stilleven bestond al in de Griekse Oudheid, maar werd pas een eigen genre in de zestiende eeuw. In een stilleven kon alles geplaatst worden, van natuurlijke objecten zoals fruit en wild tot een porseleinen vaas. Het kunnen uitingen zijn van materiële geneugten of waarschuwingen voor ijdelheid of de sterfelijkheid van de mens. Het Nederlandse woord stilleven werd overgenomen in bijvoorbeeld het Engels en Duits en omschrijft de werken als het stilstaande leven, terwijl Romaanse en Slavische talen het genre omschrijven als dode natuur (bijvoorbeeld *nature morte* in het Frans). Rond de zeventiende eeuw had het stilleven echter nog niet veel aanzien. Historische schilderijen, portretten, genrestukken en landschappen stonden allemaal in hiërarchie boven het stilleven. Ook binnen het stilleven waren er verschillende genres, zo schilderde Willem Claesz. Heda (1594-1680) vaak voedsel in zijn 'ontbijtgens' en Pieter Claesz. (1597/8-1660/1) herinnert de kijker aan de vergankelijkheid van het leven in zijn Stilleven met doornuittrekker. Het bloemstilleven had binnen dit genre al helemaal weinig aanzien en werd gezien als een vrouwengenre. Toch was het een enorm populair genre en Nederlandse mannelijke en vrouwelijk kunstenaars, zoals Balthasar van der Ast (1593/4-1657), Margareta de Heer (1600/3-1658/65), Maria Sibylla Merian (1647-1717) en haar dochters, bereikten internationale roem door hun gedetailleerde bloemstillevens.

Bloemstillevens hadden destijds veel meer betekenissen dan die wij er tegenwoordig uit halen. Veel van deze verwezen naar vanitas, een herinnering aan ijdelheid en vergankelijkheid. Dit werd gesuggereerd

door verdorde bloemblaadjes en door insecten aangevreten bladeren. Elke bloem had weer een andere symbolieke waarde. Een roos stond voor Venus, de heilige maagd Maria en liefde; de lelie voor onschuld, maagdelijkheid en vrouwelijke borsten; de tulp voor nobelheid; zonnebloemen voor trouw en goddelijke liefde; viooltjes duidde op nederigheid en bescheidenheid en de papaver op kracht, slaap en dood. Ook de knap bijgeschilderde insecten hadden een betekenis. Zo stond een vlinder voor transformatie en de metamorfosen van Ovidius, een libelle voor vergankelijkheid en een mier voor hard werken. De bloemen die samen werden gesteld in een bloemstilleven vanwege hun schoonheid en symboliek groeide vaak niet in Nederland, niet tegelijk of waren ontzettend duur zoals tulpen. De kunstenaars schilderde dus veelvuldig op basis van botanische boeken.

Het genre van het bloemstilleven bloeide op door de toegenomen interesse in botanica en tuinaanleg. Met name de fascinatie voor tulpen nam aan het begin van de zeventiende eeuw enorm toe door de stijgende prijs van deze nieuwe bloem. Bollen werden net zo veel waard als een grachtenpand in Amsterdam. Door het einde van de 80-jarige oorlog nam de internationale handel toe en wilde de nieuwe gegoede burgerij hun zelfstandigheid en rijkdom laten zien met schilderijen die tulpen vertoonden. Tulpen, met hun intense en variërende kleuren werden uit Turkije gehaald en werden razend populair. Op het hoogtepunt kochten handelaren tulpenbollen voor de prijs van een destijds tienjarig salaris zodat zij deze in de bloeiperiode voor het dubbele konden verkopen. In 1637 veranderde dit

toen investeerders plotsklaps hun bollen begonnen te verkopen en er paniek ontstond; de eerste beurs crash was een feit en de prijs van tulpen daalde met negentig procent. Bloemstillevens met tulpen na deze krach verwijzen dan ook vaker naar de vergankelijkheid en vanitas van het leven.

De bloemstillevens uit de zeventiende en achttiende eeuw zijn levensecht, de besjes zijn bijna te proeven en de bladeren lijken elk moment te kunnen verwelken. De bloemen zijn netjes en symmetrisch geschikt en elk bloemblaadje is tot in perfectie afgewerkt. Het doek lijkt glad en de bloemen zijn tegen een donkere achtergrond afgebeeld.

Kunstenaars als Jan Davidsz. De Heem (1606-1684) vertonen de mode van het moment door exotische ananassen en felle dahlia's af te beelden. Samen met Rachel Ruysch (1664-1750) was hij dankzij zijn bloemstillevens een van de meest succesvolste schilders van zijn tijd en vonden zijn werken gretig aftrek in het buitenland. Ook Rachel's zeer gedetailleerde bloemstillevens verkochten voor destijds duizelingwekkende prijzen. Haar vader was hoofd van de Hortus Botanicus in Amsterdam en zond Rachel en haar zusje Anna op haar vijftiende naar de schilder Willem van Aelst (1627-1683) voor tekenlessen. Dit pakte voor beide meisjes goed uit want zij werden allebei vaardige en bekende schilders. Rachel Ruysch's speelse boeketten lijken op het punt van opengaan of neervallen te staan. Zij maakte enorm veel studies voor haar bloemen, die overigens ongesigneerd bleven. Er worden vandaag de dag honderd ongesigeneerde werken aan haar toegeschreven. Aan het einde van haar carrière begon zij, net als haar tijdgenoot Jan van Huijsum (1682-1749), asymmetrische composities tegen een lichte achtergrond te vervaar-

digen. Voorheen werden bloemstillevens gestileerd op een symmetrische manier en tegen een donkere achtergrond. Deze verandering van compositie leidde tot meer waardering voor het genre en luidde een modern wordende kunst in. Deze lichtere achtergrond werd later ook door Georgius Jacobus Johannes van Os (1782-1861) gebruikt. Hij schilderde losser en streek de verflaag vol felle kleuren niet meer glad waardoor het bloemstilleven energiever en uitbundiger werd en de suggestie van ruimte ontstond.

In de negentiende eeuw werd het verhaal achter de bloemen minder belangrijk. Schilders bleven niet meer in hun eigen genre maar experimenteren ook met andere stijlen. Veel landschapsschilders waagden zich aan bloemstillevens. De bloemen werden wilder en losser geschikt, mede doordat de terugkeer naar de natuur in zwang was onder de kunstenaars. Impressionisten experimenteerden met kleur en lichtinval door te oefenen met bloemen.

Ook Vincent van Gogh (1853-1890) maakte meer dan dertig schilderijen van bloemen zodat hij met kleuren kon experimenteren en zijn zonnebloemen en irissen zijn wereldberoemd geworden. George Hendrik Breitner (1857-1923) en Ferdinand Hart Nibbrig (1866-1915) waagde zich eveneens aan bloemen. Leo Gestel (1881-1941) ontleedde met zijn kubistische bloemen de natuur tot de basisvorm. De leden van de Haagse School gaven met hun bloemstillevens een bepaalde stemming weer.

Nog altijd zijn bloemstillevens een populair onderwerp voor kunstenaars en kunstkopers en scoren deze prachtige schepsels van de natuur hoge ogen bij de internationale liefhebbers.



112

112
Guillaume Romain Fouace
 (Réville 1827 - Parijs 1895)
Dahlias et lys jaunes
 Gesigneerd en gedateerd 1891 l.o.
 Olieverf op doek, 57.3 x 37.5 cm
 € 3.000 - 5.000



113

113
Gaspar Peeter Verbruggen (II)
 (Antwerpen 1664 - 1730)
Stilleven van bloemen en druiven in mand op een plint
 Gesigneerd r.o.
 Olieverf op doek, 74.3 x 89.8 cm
 N.B.:
 Verbruggen behoorde samen met zijn vader Gaspar Peeter Verbruggen I (1635-1681) en Jan Baptist Bosschaert (1667-1746) tot de belangrijkste vertegenwoordigers van de Antwerpse laat-barokke schilderkunst. In 1677, op dertienjarige leeftijd, trad Verbruggen in de voetsporen van zijn vader en werd, reeds als meester, lid van het Sint-Lucasgilde te Antwerpen. Verbruggen woonde ook lange tijd in Den Haag, waar hij werkte met de bekende hof- en decoratieschilder Mattheus Terwesten (1670-1757), wat resulteerde in diverse monumentale samenwerkingen.
 € 5.000 - 8.000



114

114
Bernard de Hoog
 (Amsterdam 1866 - Den Haag 1943)
Bloemstillevan
 Gesigneerd l.o.
 Olieverf op doek, 50.1 x 40.3 cm
 € 800 - 1.200

115
Anna Maria van Veeren
 (Loenen aan de Vecht 1806 - 1890)
Stilleven met bloemen en vruchten
 Gesigneerd en gedateerd 50 r.o.
 Olieverf op paneel, 30.8 x 22.9 cm
 € 800 - 1.200



115

116
Margaretha Roosenboom
 (Den Haag 1843 - Voorburg 1896)
Stilleven met rozen
 Gesigneerd l.o.
 Aquarel en gouache op papier, 47.3 x 29.8 cm
 Herkomst:
 - Veiling Sotheby's, Amsterdam, 19 april 1994, lot 198
 - Particuliere collectie, Nederland
 € 3.000 - 5.000



116



117

117

Isaac Israels

(Amsterdam 1865 - Den Haag 1934)

Anjers (ca. 1919)

Gesigeneerd r.o.

Olieverf op doek, 17.1 x 24 cm

Herkomst:

- François Buffa & Fils, Amsterdam
- Veiling Mak van Waay, Amsterdam, 26 september 1933, lot 110
- Kunsthandel Paul Brandt, Amsterdam
- Collectie Jan Michiel Pieter Glerum, Amsterdam
- Particuliere collectie, Nederland (via vererving verkregen)

N.B.:

Geregistreerd bij het RKD te Den Haag onder nummer 248372.

€ 5.000 - 10.000



118

118

Isaac Israels

(Amsterdam 1865 - Den Haag 1934)

Portret van de heer Hecht (ca. 1905)

Gesigeneerd r.o.

Olieverf op paneel, 35.1 x 27 cm

Herkomst:

- Veiling Christie's Amsterdam, 17 november 2015, lot 251 (incl. kopie aankoopnota)
- Particuliere collectie, Nederland

Literatuur:

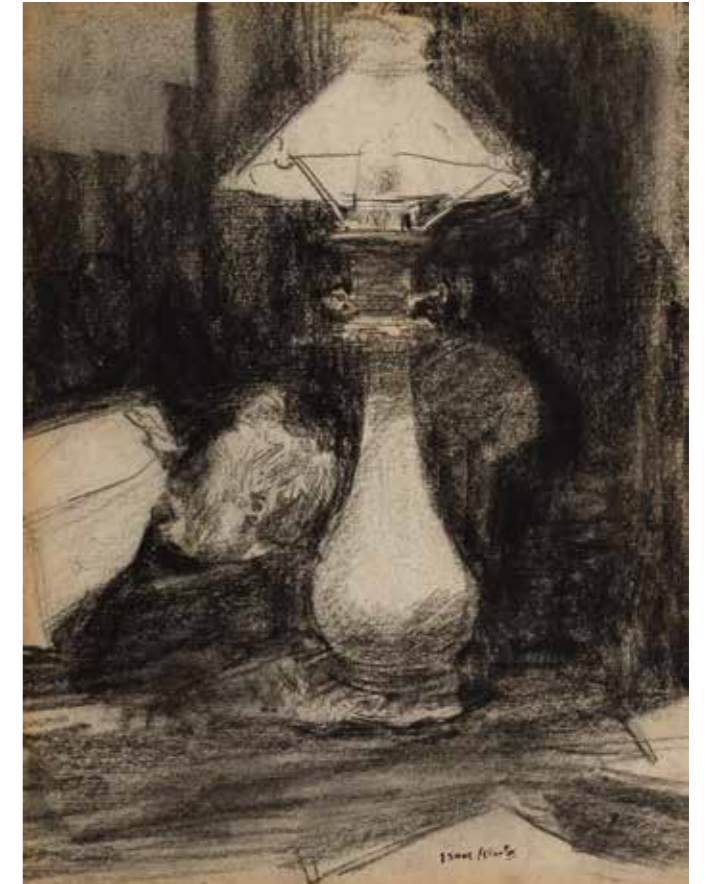
A. Wagner, *Isaac Israels*, Uitgeverij van Spijk b.v., Venlo, 1985, pag. 173, no. 83 (afb.)

N.B.:

Israels schilderde niet alleen vrouwen, waaronder de bekende naaisters en modellen, maar ook maakte hij diverse portretten van *gentlemen*, zoals de hier afgebeelde heer met bolhoed en snor.

Vermoedelijk betreft het hier een portret van Georg Hecht (1883-1941), echtgenoot van Emilie Gerzon en de latere directeur van Gebroeders Gerzon Modemagazijnen te Amsterdam.

€ 3.000 - 5.000



119

119

Isaac Israels

(Amsterdam 1865 - Den Haag 1934)

Stilleven met olielamp op tafel

Gesigeneerd r.o.

Zwart krijt op papier, 18 x 14.2 cm

Herkomst:

- Meents & Bakker, Amstelveen
- Particuliere collectie, Nederland

N.B.:

Verso schetsen in krijt op papier, voorstellende *Jong meisje*.

€ 600 - 1.000



120



121

120
Isaac Israëls
 (Amsterdam 1865 - Den Haag 1934)
Viarreggio, Italië
 Gesigneerd r.o.
 Olieverf op doek, 50.4 x 40.2 cm
 Herkomst:
 Particuliere collectie, Nederland
 Literatuur:
 D. Welling, *Isaac Israëls: The sunny world of a Hague cosmopolitan*, Van Voorst van Beest Gallery, Den Haag, Scriptum, 1991, pag. 50 (afb.)
 € 30.000 - 50.000

121
Jan Zoetelief Tromp
 (Batavia 1872 - Breteuil-sur-Iton 1947)
Kinderen op het strand
 Olieverf op doek, 39.4 x 48.4 cm
 Herkomst:
 - Familie van de kunstenaar
 - Veiling Glerum, Den Haag, 6 april 1993, lot 1102a
 - Particuliere collectie, Nederland
 N.B.:
 Inclusief authenticiteitsverklaring door mevrouw Hette Zoetelief Tromp, dochter van de kunstenaar.
 € 8.000 - 12.000



122

122
Bernardus Johannes Blommers
 (Den Haag 1845 - 1914)
Kindje op het strand
 Gesigneerd r.o.
 Aquarel op papier, 39 x 56.1 cm
 Herkomst:
 - Particuliere collectie, Frankrijk
 - Particuliere collectie, Nederland
 € 3.000 - 5.000



123

Willem Vaarzon Morel
 (Zutphen 1868 - Koudekerke 1955)
Dames op het strand
 Olieverf op doek, 67.7 x 54.8 cm
 Herkomst:
 Door familie van de huidige eigenaar rechtstreeks van de kunstenaar verkregen
 N.B.:
 Het strand was immer een belangrijk onderwerp voor Willem Vaarzon Morel, zo ook de goedlachse dames die zich daar vermaakten. De vader van de huidige eigenaar, een goede vriend van de kunstenaar, raakte op slag verliefd op het hier aangeboden glimlachende strandgezicht en kocht het dan ook direct uit het atelier.
 € 12.000 - 15.000

123



124

124

George Hendrik Breitner

(Rotterdam 1857 - Amsterdam 1923)

La plage (des chevaux à l'avant-plan)

Gesigneerd i.o.

Olieverf op paneel, 27.8 x 42.9 cm

Herkomst:

- Collectie Axel P. Nielsen, Amsterdam

- Particuliere collectie, Nederland

Literatuur:

- J. Siedenburg & A. Vermeylen, *Rétrospective de l'oeuvre de Breitner*, Palais des Beaux-Arts, Imp. H. Wellens & W. Godenne, Brussel, 1932, pag. 33, cat.no. 47

Tentoonstelling:

- Palais des Beaux-Arts, *Exposition Breitner*, Brussel, januari - februari 1932- Rijksmuseum Twenthe, Enschede, *Kersttentoonstelling*, 1946
€ 6.000 - 8.000

125

George Hendrik Breitner

(Rotterdam 1857 - Amsterdam 1923)

De koffiepiksters

Gesigneerd met initialen r.o.

Houtskool op papier, 35.6 x 27 cm

Herkomst:

- Kunsthandel Bert Borkus, Maarssen (2001) (incl. aankoopnota)

- Particuliere collectie, Nederland

N.B.:

Koffiepiksters waren dames die in zogeheten 'koffie verlezereien' de partijen uit Nederlands-Indië geïmporteerde koffiebonen nakeken en de slechte exemplaren uitselcteerden. De in parallelle rijen, aan lange tafels gezeten vrouwen moesten hard werken. Breitner legde ze raak vast op papier, vaak wanneer zij voor of na het werk vrolijk, geinend en bevrijd over straat naar huis kuierden.

€ 800 - 1.200



125



126



127

126

Jan Verkade

(Zaandam 1868 - Beuron 1946)

Bretons meisje

Gesigneerd met initialen r.o.

Zwart krijt op papier, 21.4 x 12.3 cm

Herkomst:

Particuliere collectie, Zweden

€ 1.000 - 2.000

127

Anton Nicolaas Marie Karsen

(Den Haag 1945)

Bootje varen op het strand

Gesigneerd r.o.

Olieverf op paneel, 27.4 x 34.1 cm

Herkomst:

- Veiling Arthur James Galleries, Delray Beach, 21 maart 1996, lot 497

- Particuliere collectie, Nederland

€ 600 - 1.000

DE GESCHIEDENIS VAN HET VEILEN



Eene auxie. wie zal het eerste mijn roepen?

DE GESCHIEDENIS VAN HET VEILEN

Het systeem van veilen bestaat al duizenden jaren. Reeds in Babylon werden jaarlijks veilingen gehouden, waarbij dochters voor een huwelijk verkocht werden aan de hoogste bidder. De veiling begon bij de meisjes die het mooist geacht werden en het was illegaal voor vaders om hun dochters op andere wijze te verkopen. Ook in het Romeinse Rijk werden veilingen gehouden. Na militaire overwinningen werd de oorlogsbuit, waaronder slaven, publiekelijk verkocht op het forum. Veilingen werden ook georganiseerd om schulden te vereffenen, zo liet keizer Marcus Aurelius zijn meubels veilen toen hij in geldnood kwam. Het Engelse woord 'auction' komt van het Latijnse werkwoord *augere* wat vertaald kan worden als rijzen, doen toenemen en slaat op het biedproces.

Veilingen werden echter pas weer op grote schaal toegepast in de zeventiende en achttiende eeuw. In Engeland werden vooral veilingen bij kaars gehouden. Dit hield in dat het bieden was afgelopen als de kaars uitging en dat bleef dus spannend tot aan het eind, aangezien juist in de laatste secondes de belangrijkste biedingen plaatsvonden. De Engelse krant *The London Gazette* begon in de zeventiende eeuw over de

kunstveilingen die in de koffiehuisen en herbergen in Londen werden gehouden verslag te geven.

Het eerste veilinghuis, zoals wij dat nu kennen, dateert uit 1674, het Stockholms Auktionsverk in Zweden. Het werd opgezet door Baron Claes Ralamb en is vandaag de dag nog steeds een groot en internationaal veilinghuis. Sotheby's werd opgericht in 1744 in Londen, Christie's in 1766 en Bonham's in 1793. Aan het einde van de achttiende eeuw vonden er dagelijks veilingen plaats waarvoor uitgebreide catalogi gemaakt werden.

In de Verenigde Staten werden tijdens de Amerikaanse Burgeroorlog goederen in beslag genomen door de legers en verkocht bij veiling door de Kolonel van de betreffende divisie. In de Verenigde Staten en Canada spreken de veilingmeesters (voornamelijk bij auto- en veeveilingen) een ritmische *chant* uit, de veilingchant:

'One dollar bid, now two, now two, will ya' give me two?

Two dollar bid, now three, now three, will ya' give me three?'

Globalisatie en de komst van het internet luidden een nieuw tijdperk in voor de veilingwereld. Online en telefonische biedingen vergemakkelijkten het biedproces en veilingen werden steeds populairder. Naast kunstveilingen worden er ook bloemen-, huizen-, boekenveilingen, visafslagen en vele andere type veilingen gehouden. De meest gebruikte veilingmanieren zijn veiling bij opbod, veiling bij afslag en gesloten veiling.

Veiling bij opbod, ook wel Engelse veiling genoemd, houdt in dat iedereen openlijk tegen elkaar kan bieden, waarbij elk opvolgend bod hoger is dan het vorige. Maximale biedingen kunnen vooraf bij de veilingmeester worden gemaakt en er kan ook een minimum worden gesteld door de verkoper vooraf, als deze niet wordt gehaald blijft het lot onverkocht. Bij een veiling bij afslag, in het Engels 'Dutch Auction' genoemd, bepaald de verkoper een te hoge prijs en zakt hij net zo lang tot iemand akkoord is met het bedrag. Meestal gebeurt dit onder tijdsdruk van een veilingklok. Dit systeem wordt gehanteerd bij onder andere bloemenveilingen en visafslagen. Een gesloten veiling houdt in dat iedere potentiële koper een gesloten envelop overhandigt met een prijs. De hoogste bidder wint, maar betaald de prijs van de op-een-na hoogste bidder.

Veilingen kunnen bijzondere vondsten opleveren maar ook bijzonder goede opbrengsten. Zo werd in 1991 een eerste print van *The Declaration of Independence* gevonden op een rommelmarkt en voor 4 pond gekocht om vervolgens voor 2,4 miljoen dollar geveild te worden. De hoogste veilingopbrengst werden gehaald door *Les Femmes d'Alger* door Pablo Picasso dat in 2015 werd verkocht voor US\$181.200.000.





128



129

128

Leendert van der Vlist

(Numansdorp 1894 - Voorburg 1962)

Een zomerse dag bij het Dogepaleis te Venetië

Gesigeneerd en gedateerd Venetië 24 r.o.

Olieverf op doek, 32.5 x 50.4 cm

Herkomst:

- Veiling Christie's Amsterdam, 16 januari 2007, lot 273

- Particuliere collectie, Nederland

€ 800 - 1.200

129

Alfred Bastien

(Elsene 1873 - 1955)

Les cavaliers

Gesigeneerd r.o.

Olieverf op paneel, 39.7 x 58.9 cm

Herkomst:

- Veiling AAG, Amsterdam, 9 mei 2011, lot 94

- Particuliere collectie, Nederland

N.B.:

Verso etiket Galerie Georges Giroux, Brussel met inventaris-

nummer 1447.

€ 1.000 - 2.000



130

130

Paul Louis Narcisse Grolleron

(Seignelay 1848 - Parijs 1901)

Charge de l'infanterie

Gesigeneerd r.o.

Olieverf op paneel, 32.3 x 23.6 cm

€ 1.500 - 2.500

131

Eugène Galien-Laloue

(Montmartre 1854 - Chérence 1941)

En ouvrant le feu

Gesigeneerd en gedateerd Anvers. 1914. l.o.

Aquarel, inkt en gouache op papier, 29.7 x 44.8 cm

€ 1.000 - 1.500



131



132

132

Charles Dominique Fouqueray

(Le Mans 1869 - Parijs 1956)

En bataille a Dixmude

Gesigeneerd en gedateerd 1915 r.o.

Aquarel, inkt en krijt op papier, 44.3 x 30.1 cm

Herkomst:

- Collectie J.C. Barrié, Frankrijk

- Particuliere collectie, Nederland

€ 800 - 1.200



133



134

133
Jacques Favre de Thierrens
 (Nîmes 1895 - Parijs 1973)
Nu allongé avec chapeau rouge
 Gesigneerd l.o.
 Olieverf op doek, 38.3 x 46.3 cm
 Herkomst:
 - Galerie Grassin Champernaud, Saint-Tropez
 - Particuliere collectie, Florida
 - Particuliere collectie, Nederland
 € 1.800 - 2.400

134
Jan Sluijters
 (Den Bosch 1881 - Amsterdam 1957)
Ontwerp Staphorster boeren
 Gesigneerd met initialen l.o.
 Aquarel op papier, 31.5 x 25.1 cm
 Herkomst:
 - Collectie Jan Sluijters jr., Hilversum
 - Studio 2000 Art Gallery, Blaricum (Artfair Den Bosch)
 - Particuliere collectie, Nederland
 N.B.:
 Inclusief authenticiteitsverklaring en taxatierapport door Studio 2000 Art Gallery te Blaricum.
 € 600 - 1.000



135

135
Jan Sluijters
 (Den Bosch 1881 - Amsterdam 1957)
Keet op kantoor
 Gesigneerd r.o.
 Houtskool, aquarel en gouache op papier, 28 x 20.1 cm
 € 600 - 1.000



The House of Hajenius

The world of tobacco in a unique Art Deco setting.

One of Europe's most renowned cigar houses - the House of Hajenius - has been based on the Rokin in Amsterdam since 1915. However, the history of Hajenius dates back to 1826 - the year in which Pantaleon Gerhard Coenraad Hajenius opened his cigar emporium. It was a successful venture. He was soon able to count royalty and the world's movers and shakers amongst his clientele, and Hajenius cigars were enjoyed far beyond the frontiers of the Netherlands.

Above all, the House of Hajenius' current premises are infused with tradition and good taste. Once inside you feel that you have stepped back in time. And effectively this is true, since the shop still retains the same atmosphere as in 1915. The historic interior with its refined ornamentation is so imposing that it has a sobering effect on everyone who witnesses it. You almost feel that you should speak in hushed tones. It is certainly worth a visit.

Smoking lounge available



P.G.C.Hajenius, Rokin 92-96, 1012 KZ Amsterdam, The Netherlands
phone: 00 31 (0)20 - 623 74 94, fax: 00 31 (0)20 - 638 72 21, www.hajenius.com

's Zomers Bloemen. Voor fabelachtig mooie bloemen, kaarsen, vintage, design, geuren, smaken en wisselende exposities. Dat is 's Zomers. We zien u graag.



Van Oldenbarneveltstraat 144
3012GX Rotterdam
tel: 010 4127746
fax: 010 4127706
email: winkel@zomersbloemen.nl
www.zomersbloemen.nl



24.11.1875. J. van Goyen



ROUTEBESCHRIJVING

Met de auto vanaf de Ringweg A10

- Afslag RAI (S109) - Richting RAI/Centrum
- Voor de RAI op het Europaplein rechts de Kennedylaan in (S110/Centrum)
- Derde stoplicht links
- Derde zijstraat links, de Lekstraat inrijden
- Links op de tweede hoek

Met de auto vanuit de richting Utrecht A2

- Bij Afslag Centrum (S110) over de Utrechtsebrug rechtdoor (Rijnstraat)
- derde zijstraat links, de Lekstraat inrijden
- links op de tweede hoek

Met het openbaar vervoer

Vanaf station RAI met bus 62 en tramlijn 4, halte Waalstraat

Vanaf station Amstel met bus 62, 65 en tramlijn 12, halte Victorieplein

Vanaf het centrum met tramlijn 4, halte Victorieplein



Binnen de directe omgeving van het pand is (betaald) parkeren geen probleem.

VEILINGSCHEMA JUNI - JULI 2017

Maandag 12 juni

MODERNE & HEDENDAAGSE KUNST

Kijkdagen: vrijdag 9 - zondag 11 juni

Zondag 18 juni

FINE & RARE WINES

Maandag 26 juni

19E EEUWSE SCHILDERIJEN

& EEN COLLECTIE WERKEN DOOR OUDE MEESTERS

Kijkdagen: vrijdag 23 - zondag 25 juni

Maandag 3 juli

THE ASIAN ART SALE

Kijkdagen: vrijdag 30 juni - zondag 2 juli

Bekijk de catalogi online:

WWW.VEILINGHUISAAG.COM

Gespecialiseerd in het veilen van Kunst, Antiek & Wijnen

AAG

Arts & Antiques Group

Amsterdam | Lekstraat 63, 1079 EM | T: +31 20 3012950 | F: +31 20 3012960

Genève | Rue du Rhône 59-I, CH-1204 | T: +41 22 3103332 | F: +41 22 3120203

Jakarta | Jl. Pasuruan no. 9, 10310 | T: +62 21 3158636 | F: +62 21 39899533

Singapore | 30 Bideford Road # 03-02, 229922 | T: +65 67 372130 | F: +65 67 371859

INFO@VEILINGHUISAAG.COM | WWW.VEILINGHUISAAG.COM

WIJ MAKEN U ATTENT OP HET VOLGENDE:

Voordat u de goederen afhaalt dient de betaling binnen te zijn op onze bankrekening NL28FVLB0637264002 t.n.v. St. Derdengelden.

Ook kunt u contant betalen, alsmede per pin of creditcard.

Voor creditcards zijn wij helaas genoodzaakt kosten door te berekenen.

U wordt verzocht binnen vijf werkdagen na de veilingdag de aangekochte objecten af te halen (zie ook de veilingvoorwaarden). Niet afgehaalde goederen worden na vijf dagen in opslag gegeven op kosten van de koper. De kosten per object bedragen: transport € 10 / opslag € 5 per dag.

Na vijf dagen is het slechts mogelijk goederen op afspraak af te halen.

Eventuele gebreken of restauraties van de aangeboden lots staan niet beschreven.

Indien u meer informatie wenst over de staat van een werk, verzoeken wij u contact met ons op te nemen of een conditierapport op te vragen.

ALGEMENE VEILINGVOORWAARDEN

Deze voorwaarden zijn van toepassing op alle veilingen van arts & antiques group v/h Glerum Kunst- en Antiekveilingen B.V. (hierna 'AAG' genoemd). Een ieder die aan de veiling deelneemt, geeft daarmee te kennen dat hij de toepasselijkheid van deze voorwaarden aanvaardt. De toepasselijkheid van deze voorwaarden wordt bij aanvang van de veiling aan de deelnemer kenbaar gemaakt.

In deze algemene veilingvoorwaarden wordt verstaan onder:

- Veiling: de verkoop bij opbod van de kavel in het openbaar;
- Kavel: de roerende zaak of samenstelling van roerende zaken onder één nummer geveild;
- Bod: door eenieder op een in de veiling aangeboden kavel geboden bedrag;
- Bieder: degene die in de veiling een bod uitbrengt;
- Koper: de bieder, aan wie een kavel wordt toegewezen;
- Toewijzing: de verklaring van de veilingmeester waardoor een bod wordt geaccepteerd en waardoor de koopovereenkomst tussen de inzender en de koper tot stand komt;
- Inzender: degene die aan AAG de kavel ter veiling heeft aangeboden;
- Hamerprijs: bedrag waarvoor de kavel door de veilingmeester aan de koper is toegewezen;
- Koopprijs: hamerprijs vermeerderd met een toeslag terzake van opgeld en BTW en, indien van toepassing, met verschuldigd volgrecht. Afhankelijk van de hoogte van het hamerbedrag wordt aan de koper opgeld in rekening gebracht als volgt:

Tot € 20.000	29,6% (incl. 21% BTW)
€ 20.001 - € 200.000	25% (incl. 21% BTW)
Vanaf € 200.001	20% (incl. 21% BTW)

In het opgeld is de daarover verschuldigde BTW verrekend.

ARTIKEL 1

- Elk bod is onvoorwaardelijk en onherroepelijk.
- Degene, die ter veiling een bod uitbrengt, wordt aangemerkt als bieder, ook als hij verklaart niet voor zichzelf te hebben geboden.
- Indien een koper heeft geboden op last of voor rekening en risico van één of meerdere anderen is of zijn deze naast de koper hoofdelijk verbonden voor de op koper krachtens deze veilingvoorwaarden rustende verplichtingen.

ARTIKEL 2

- AAG is gerechtigd de volgorde van de te veilen kavels te wijzigen, kavels samen te voegen dan wel te splitsen, één of meerdere kavels uit de veiling te nemen en tijdens de veiling over de kavels aanvullende of afwijkende informatie te verschaffen.
- De veiling geschiedt in door de veilingmeester aan te geven steeds hogere biedstappen; door het uitbrengen van biedingen wordt het laatste bod automatisch verhoogd tot de volgende biedstap.
- De veilingmeester heeft het recht, zonder opgave van redenen een bod niet als zodanig te erkennen en het bieden te doen voortgaan.
- De veilingmeester is gerechtigd namens niet bij de veiling aanwezige gegadigden biedingen uit te brengen.
- Het oordeel van de veilingmeester omtrent alles wat zich tijdens de veiling voordoet en omtrent de uitleg of toepassing van de Algemene Veilingvoorwaarden tijdens de zitting is - bij wijze van bindend advies - beslissend.

ARTIKEL 3

- AAG staat er voor in, dat behoudens nadrukkelijke vermelding

tijdens de veiling, elke kavel overeenstemt met de beschrijving ervan in de catalogus.

- Koper is gerechtigd ontbinding van de koop te vorderen en heeft recht op restitutie van de koopprijs, indien hij binnen 30 (dertig) dagen na de veiling deugdelijk aantoonde dat de kavel zo ernstige gebreken vertoont of de verstrekte omschrijving zodanig onjuist is, dat indien deze gebreken of de onjuiste omschrijving aan de koper op het ogenblik van de veiling bekend waren geweest, hij van de koop zou hebben afgezien of slechts tegen een aanmerkelijk lagere prijs zou hebben gekocht.
- Koper heeft voormeld recht niet indien het gebrek of de onjuistheid van de beschrijving tijdens de veiling is kenbaar gemaakt of na het moment van toewijzing is ontstaan.

ARTIKEL 4

- Een kavel wordt verkocht en gaat over op de koper in de toestand waarin de kavel zich bevindt op het tijdstip van toewijzing.
- Vanaf het moment van toewijzing is de kavel onmiddellijk en geheel voor rekening en risico van de koper.

ARTIKEL 5

- De levering van de kavel aan de koper of diens gemachtigde vindt plaats nadat AAG de koopprijs heeft ontvangen.
- De koopprijs dient uiterlijk binnen drie dagen na de veiling aan AAG te zijn voldaan, bij gebreke waarvan de koper vergoeding is verschuldigd van de kosten van vervoer, opslag en verzekering, benevens een rente, gelijk aan de wettelijke rente. Deze rente wordt berekend vanaf de datum der veiling tot de dag der algehele voldoening.
- AAG heeft het recht om verkochte, niet afgehaalde goederen na vijf werkdagen op kosten van de koper in opslag te geven.
- Indien de koper 30 (dertig) dagen na de veiling de koopprijs niet of niet volledig heeft voldaan, is hij in gebreke en is AAG gerechtigd onmiddellijk invorderingsmaatregelen te treffen, dan wel de koopovereenkomst als ontbonden te beschouwen en de kavel, hetzij openbaar, hetzij onderhands te verkopen.
- De nalatige koper is aansprakelijk voor de door AAG tengevolge van de ontbinding en verkoop als hiervoor bedoeld geleden schade en heeft nimmer aanspraak op een meeropbrengst uit zodanige verkoop.
- Alle kosten die AAG redelijkerwijs heeft moeten maken terzake van het niet nakomen door koper van enige verplichting voortvloeiende uit deze voorwaarden zijn voor rekening voor koper.

ARTIKEL 6

BTW wordt met toepassing van de z.g. margeregeling slechts in rekening gebracht over het opgeld en eventuele overige kosten. In de koopprijs zoals bedoeld in deze voorwaarden is BTW over het opgeld reeds inbegrepen. Kopers die daarvoor in aanmerking komen kunnen verzoeken ook de hamerprijs in de heffing van BTW te betrekken. Bij de kavels, die ter veiling zijn ingevoerd in de Europese Unie, wordt de hamerprijs steeds in de heffing van BTW betrokken; de betreffende kavels zijn in de veilingcatalogus aangeduid met (*).

ARTIKEL 7

- Op de rechtsbetrekking tussen de koper(s) en AAG is Nederlands recht van toepassing.
- Bij verschillen tussen de Nederlandse tekst en enige buitenlandse vertalingen van deze voorwaarden of van de veilingcatalogus is de Nederlandse tekst beslissend.



Biedformulier

492 19^e EEUWSE SCHILDERIJEN
 & een collectie werken door Oude Meesters

Bid form

492 19th CENTURY PAINTINGS
 & a collection of works by Old Masters

Ondergetekende verklaart akkoord te zijn met de veilingvoorwaarden

The undersigned agrees to the conditions of sale

Naam (dhr/mw) | Name (mr/mrs) _____

Adres | Address _____

Postcode | Code _____ Plaats | City/Country _____

Telefoon | Phone _____

Bankreferentie | Bank reference _____

E-mail _____

Handtekening | Signature _____

Lot no.	Omschrijving Description	Maximum bedrag Bid in €

Kopers wordt geadviseerd schriftelijke biedingen tijdig te versturen per fax 020 - 301 2960 of e-mail info@veilinghuisaag.com

Buyers are advised to send their absentee bids in time by fax +31 20 - 301 2960 or e-mail info@aagauctioneers.com

